

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Opintojakson verkko-opetuksen suunnittelu ja toteutus

Soiluva, Eeva

2014 Laurea Leppävaara

Laurea-ammattikorkeakoulu
Leppävaara

Opintojakson verkko-opetuksen suunnittelu ja toteutus

Eeva Soiluva
Tietojenkäsittelyn koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Elokuu, 2014

Eeva Soiluva

Opintojakson verkko-opetuksen suunnittelu ja toteutus

Vuosi 2014 Sivumäärä 39

Opetuksen toteuttamista verkko-opetuksena voidaan pitää opetuksen tämän hetkisenä trendinä. Verkko-opetuksen määrää lisätään ammattikorkeakoulujen koulutusohjelmissa jatkuvasti. Verkko-opetusta halutaan tarjota ammattikorkeakouluissa paljon ja verkko-opetuksen laadun kehittämiseen panostetaan.

Opinnäytetyön tavoitteena oli suunnitella ja toteuttaa verkko-opetus Liiketoiminnan suorituskyvyn johtaminen -opintojaksolle. Työn toimeksianto tuli Laurea-ammattikorkeakoulun opintojaksoa ohjaavalta lehtorilta. Opetussuunnitelman muuttuessa, opinnäytetyö vastasi tarpeeseen muuttaa opintojakso täysin virtuaaliseksi.

Opinnäytetyön kehittämistyön menetelmänä käytettiin konstruktivistista työtettä. Opintojakson opetus suunniteltiin teoriaan, opiskelijoiden haastatteluihin ja omiin havaintoihin pohjautuen. Verkko-opetuksesta suunniteltiin Laurean Learning by Developing eli kehittämispohjaisen oppimisen mukainen oppimisprosessi. Opintojakson verkko-oppimisympäristö rakennettiin Optima-oppimisalustalle.

Opinnäytetyön tuloksena syntyi verkko-oppimisympäristö Optima-oppimisalustalle ja suunnitelma opintojakson opetuksesta. Opinnäytetyön kautta saatiin tietoa opetuksen hyvistä ja huonoista käytänteistä, jota hyödynnettiin verkko-opetuksen suunnittelussa. Verkko-opetuksen suunnitteluprosessia, oppimisprosessia ja oppimisympäristön rakennetta voidaan hyödyntää muiden opintojaksojen muuntamisessa verkko-opetuksiksi.

Avainsanat verkko-opetus, verkko-oppimisympäristö, verkko-oppiminen

Eeva Soiluva

Designing and implementing a virtual course

Year	2014	Pages	39
------	------	-------	----

Online teaching can be considered as a trend nowadays. Online teaching is used more than before in degree programmes at universities of applied sciences. The universities of applied sciences aim to offer various online courses and they invest in the quality of courses.

The aim of the thesis was to plan a virtual course and implement a virtual learning environment for the Managing Business Performance course. The mandate for the thesis was given by the lecturer of the course at Laurea University of Applied Sciences. The thesis was conducted to meet the demands of the new curriculum to convert the course into a fully online version.

In this thesis a constructive method was used. The course was developed on the basis of the theory, the students' interviews and observation. The virtual course was designed according to Laurea's Learning by Developing - model. The course was built in the Optima online learning environment.

As a result of the thesis, the content of the course was planned, and an online learning environment was created in Optima. In addition, the thesis provided information about the advantages and disadvantages of online teaching. The planning process of the online course, the learning process and the structure of the learning environment can also be used to create new online courses in the future.

Keywords online teaching, virtual learning environment, e-learning

Sisällys

1	Johdanto.....	1
1.1	Taustaa.....	1
1.2	Tavoite ja menetelmät.....	2
2	Verkko-opetus	4
2.1	Opettaja verkko-opintojen ohjaajana	5
2.2	Oppijan itseohjautuvuus verkko-opetuksessa	6
3	Verkkopedagogiikka	7
3.1	Tutkiva oppiminen	8
3.2	Kehittämispohjainen oppiminen.....	9
3.3	Yhteistoiminnallinen oppiminen.....	11
3.4	Projektioppiminen	12
4	Discendum Optima-oppimisalusta.....	13
5	Opintojakson verkkototeutus	15
5.1	Oma havainnointi	16
5.2	Haastatteluiden tulokset ja tuloksien tarkastelu.....	17
5.3	Oppimisympäristön suunnittelu.....	19
5.4	Oppimisympäristön toteutus	22
6	Pohdinta	23
	Lähteet	26
	Kuviot	28
	Liitteet.....	29

1 Johdanto

Opetuksen tämän hetkisenä trendinä voidaan pitää opetuksen toteuttamista mahdollisimman pitkälle verkko-opetuksena. Verkko-opetus voidaan järjestää täysin ajasta ja paikasta riippumattomasti verkon välityksellä. Osa verkko-opetuksen toteutuksista sisältää jonkin verran lähiopetusta. Verkko-opetuksen työkaluna käytetään usein verkko-oppimisympäristöä, jonka kautta opetus järjestetään.

Useissa korkeakouluissa on kehitetty verkko- tai etäopetusta moninaisilla toimenpiteillä. Osa ammattikorkeakouluista on siirtänyt opintojaksonsa yhteiselle virtuaaliselle opintotarjottimelle. (Koramo 2007, 40.) Nykyisin on mahdollista käydä kokonainen tutkinto virtuaalisesti. Suoritettujen virtuaaliopintojen määrä ammattikorkeakouluissa on kasvanut merkittävästi vuodesta 2000 (Kullaslahti, Mänty, Pruikkonen & Seilonen 2007, 8). Verkko-opetusta kehitetään jatkuvasti ja ammattikorkeakoulut tekevät yhteistyötä tämän puolesta.

VirtuaaliAMK (2013) toteutti vuonna 2013 kyselyn, jossa selvitettiin miten ammattikorkeakoulujen toimintatavat ja pedagogiikka tulee muuttumaan vuoteen 2023 mennessä. Tuloksissa verkko-opetus oli vahvasti esillä. Sulautuvan oppimisen, etäoppimisen ja projektioppimisen katsottiin lisääntyvän. Lisäksi digitaalisten oppimateriaalien merkityksen nähtiin kasvavan merkittävästi ja ammattikorkeakoulujen fyysisten toimitilojen merkityksen katsottiin vähenevän. Verkossa opiskelun ja ilmaisten verkkokurssien katsottiin lisääntyvän ja opiskelijoiden virtuaalisen liikkuvuuden kasvavan.

Tässä opinnäytetyössä on tarkoitus tutkia verkko-opetuksen menetelmiä ja käytänteitä kirjallisista lähteistä sekä kerätä tietoa verkko-opetuksen hyvistä käytännöistä omiin havaintoihin ja opiskelijoiden avoimiin haastatteluihin perustuen. Tuloksia hyödynnetään suunnittelemalla ja toteuttamalla casena yksi ammattikorkeakoulutasoinen 10 opintopisteen laajuinen opintojakso virtuaalisesti. Uusi opintojakson virtuaalitoteutus tulee syksyn 2014 opintojaksolle ilmoittautuneiden opiskelijoiden testattavaksi.

1.1 Taustaa

Opinnäytetyöni tavoitteena on suunnitella ja toteuttaa opintojakson verkko-opetus. Verkko-opetus toteutetaan Laurea-ammattikorkeakoulun Liiketoiminnan suorituskvyn johtaminen (A0167) -opintojaksolle. Opintojakson oppimisympäristö toteutetaan yhteistyössä Laurea-ammattikorkeakoulun opintojaksoa ohjaavan lehtorin kanssa. Verkkototeutus toteutetaan Laurea-ammattikorkeakoulun suunnitteluprosessin mukaan oppimisympäristön rakentamiseen saakka.

Laurea-ammattikorkeakoulun tietojenkäsittelyn koulutusohjelman opetussuunnitelmaan kuuluu Liiketoiminnan suorituskyvyn johtaminen -opintojakso. Opintojakso on järjestetty lähiope-
tuspainotteisesti nuorten ja aikuisten tutkintoon johtavassa koulutuksessa. Opetussuunnitel-
man vaihtuessa opintojakson toteutus tulee muuntaa virtuaaliopetuksesi, jotta vanhat opis-
kelijat voivat käydä opintojakson vanhan opetussuunnitelman mukaan. Opinnäytetyö siis vas-
taa tarpeeseen muuttaa opintojakso täysin virtuaaliopetuksesi.

Liiketoiminnan suorituskyvyn johtaminen -opintojakson sisältöön kuuluu liiketoiminnan eri
osa-alueita. Opintojakson osaamistavoitteisiin kuuluu hahmottaa liiketoiminnan tavoitteiden
strategialähtöisyys, määrittää yrityksen kriittisiä menestystekijöitä, sekä tulkita ja hyödyntää
yrityksen taloudellisia analyysejä. Lisäksi opiskelijan tulisi oppia jäsentämään liiketoiminnan
tavoitteita taloudellisesta, asiakkaan, sisäisen toiminnan, sekä osaamisen ja sitoutumisen nä-
kökulmasta. Opintojakso on ollut ydiosaamisalueiltaan sama nuorten ja aikuisten tutkintoon
johtavassa koulutuksessa, mutta toteutus on sopeutettu vastaamaan nuorten ja aikuisten lä-
hiopetuksen ja itsenäisen opiskelun osalta tuntikehystä. Yhtenä haasteena on luoda molem-
mille kohderyhmille sopiva oppimisympäristö.

Oppimisympäristön pohjalla toimii Laurea-ammattikorkeakoulun käytössä oleva Optima-
oppimisympäristö. Oppimisympäristön toteutuksessa käytetään pääosin Optiman työkaluja oppi-
misen tukemiseen. Optimaa ja sen ominaisuuksia esitellään tarkemmin luvussa neljä.

1.2 Tavoite ja menetelmät

Opinnäytetyön tavoitteena on rakentaa opintojaksolle verkko-oppimisympäristö Optima-
oppimisympäristö, joka toimii tulevan verkko-opetuksen perustana. Opintojakson opetukseen
tulee olla mahdollisuus osallistua täysin virtuaalisesti, joten oppimisympäristön tulee soveltua
tähän tarpeeseen. Lisäksi oppimisympäristön tulee soveltua niin nuorten koulutusohjelmaa
kuin aikuisten koulutusohjelmaa käyville opiskelijoille.

Oppimisympäristön tulee olla rakenteeltaan selkeä, jotta opiskelijat hahmottavat opintojak-
son kokonaisuudessaan osaamistavoitteineen ja sisältöineen. On tärkeää, että oppimisympä-
ristön rakenne ohjaa opiskelijaa suorittamaan oppimistehtävät aikataulun mukaan. Lisäksi
oppimisympäristön rakenne tulee luoda sellaiseksi, että oppimistehtävät kuormittavat opiske-
lijaa tasaisesti koko opintojakson ajan.

Verkko-opetuksesta tehdään oppilaskeskeistä ja ongelmalähtöistä. Opetuksesta suunnitellaan
Laurean Learning by Developing (LbD) -mallin mukaista. Oppimisympäristön tulisi edistää

opiskelijoiden oppimista ja mahdollistaa yhteistoiminnallinen työskentely. Oppimisympäristön rakentamisessa on erityisen tärkeää huomioida, että opetus vastaa ammattikorkeakoululaissa (2003/351, 4 §) määritettyjä perustehtäviä eli pedagogista tehtävää, tutkimus- ja kehittämis-tehtävää sekä aluekehitystehtävää.

Opintojakso on toteutettu aiemmin lähiopetuspainotteisesti, joten opintojakson materiaalit tulee muuttaa verkkoon sopivaan muotoon. Lähiopetuksessa käytetyt sisällöt helpottavat verkko-opetuksen suunnittelua ja niitä käytetään hyväksi verkko-opetuksen suunnittelussa. Opintojakson lehtori tuottaa tarvittavia materiaaleja verkko-oppimisympäristöön.

Tavoitteenani on käyttää useita Optiman työkaluja oppimisen tukemiseen. Työkaluja ei kuitenkaan käytetä ilman opetuksellista tarkoitusta eli työkaluja käytetään tukemaan erilaisia pedagogisia lähtökohtia. Lisäksi tavoitteenani on kartoittaa onko tarkoituksen mukaista käyttää ulkopuolisia verkkotyökaluja. Tärkeää on huomioida pedagoginen näkökulma ja opiskelijan oppimisen näkökulma tekniikan sijaan. Tekniikka toimii vain oppimisen välineenä.

Opinnäytetyön kehittämistyön menetelmäksi valittiin konstrukttiivinen tutkimusote. Tutkimuksen tavoitteena on kehittää käytännön ongelmaan uusi ja teoreettisesti perusteltu ratkaisu, joka on uusi ja aiempaa ratkaisua parempi. Lisäksi ratkaisun tulisi tuottaa uutta tietoa liiketoimintaan ja tiedeyhteisöön, joka tekee lähestymistavasta melko haasteellisen. Uusi rakenne voi parantaa edeltävän ratkaisun ominaisuuksia, toimintaprosessia tai tekniikkaa. Kehitysmenetelmän tuloksena syntyneitä rakenteita voidaan arvioida niiden käytännön hyödyn perusteella. Konstruktiiiselle lähestymistavalle on olennaista vuorovaikutus ja kommunikaatio tutkimuksen hyödyntäjien ja toteuttajien kanssa. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti. 2009, 65-66.)

Ojasalo ym. (2009) esittävät konstruktiiivisen tutkimuksen toteutuksen vaiheet, joka lähtee liikkeelle mielekkään ongelman etsimisestä. Tämän jälkeen tulee paneutua syvällisen teoreettisen ja käytännönläheisen tiedon hankintaan tutkimuksen ja kehittämisen kohteesta. Kun tarvittava tieto on haettu, lähdetään ratkaisemaan tutkimusongelmaa. Tämän jälkeen ratkaisua testataan ja osoitetaan konstruktion oikeellisuus. Viimeiseksi tarkastellaan ratkaisun soveltamisalueen laajuutta.

Ojasalon ym. (2009) mukaan konstruktiiivisen tutkimuksen raporteista voi puuttua testauksen raportointi, joka puuttuu erityisesti opinnäytetöistä. Näin ollen konstruktiiivisen tutkimuksen ratkaisun testaamisen ja oikeellisuuden osoittamisen vaihe jäi tässä työssä pois. Verkko-opetuksen eli ratkaisun käytettyjen teoriakytkentöjen näyttäminen ja sen uutuusarvo osoitetaan tässä raportissa. Lisäksi tässä työssä tarkastellaan ratkaisun soveltamisalueen laajuutta.

Havainnointi on hyödyllinen tutkimuksellisen kehittämistyön menetelmä. Havainnoinnin avulla voidaan saada tietoa ihmisten käyttäytymisestä ja kuinka ihmiset käyttäytyvät luonnollisessa toimintaympäristössä. Havainnointiaineistoa voidaan kerätä luonnollisissa tai keinotekoisissa tilanteissa. Havainnointia voidaan käyttää itsenäisenä menetelmänä tai esimerkiksi haastattelun tukena. (Ojasalo ym. 2009, 103.)

Havainnointi voi olla strukturoitua tai strukturoimatonta. Strukturoitua havainnointia on valmisteltu huolellisesti ennen varsinaista havainnointia. Strukturoimaton havainnointi on joustavaa ja väljää toimintaa, jota käytetään kun halutaan mahdollisimman paljon ja monipuolista tietoa asiasta. (Ojasalo ym. 2009, 105.)

Avoin haastattelu on yksi haastattelumenetelmistä. Avoimelle haastattelulle on ominaista avoin keskustelu, jossa haastattelija ja haastateltava osallistuu keskusteluun aktiivisesti ja tasavertaisesti. Keskustelu voi olla epämuodollista keskustelua haastatteluaiheesta tai -ongelmasta. (Ojasalo ym. 2009, 95-97.)

Tässä opinnäytetyössä teoreettista tietoa kerätään kirjallisista lähteistä ja empiiristä tietoa avoimien haastatteluiden ja omien havaintojen kautta. Kerättyä tietoa käytetään oppilaskeskeisen verkko-opetuksen suunnitteluun.

2 Verkko-opetus

Verkko-opetukselle on monia eri määritelmiä ja rinnakkaiskäsitteitä. Rinnakkaiskäsitteitä ovat esimerkiksi e-oppiminen, verkko-opiskelu, e-learning, virtuaalinen opetus ja sähköinen opetus. Yhteistä määritelmille on se, että opetus tapahtuu tieto- ja viestintäteknikan avulla.

Verkko voi muodostua ihmisten, organisaatioiden ja teknologian välisistä verkoista ja verkostoista (Koli 2008, 15). Verkko-opetuksen pohjalla on usein verkkopohjainen oppimisympäristö, joka on toteutettu Internetiä ja verkkoteknologiaa hyödyntämällä (Manninen 2003, 28). Oppimisympäristön runkona on oppimisalusta, joka tarjoaa erilaisia työkaluja verkko-opetuksen toteutukseen (Koli 2008, 15). Internet jo itsessään muodostaa verkko-oppimisympäristön, joka rakentuu hakukoneista, kirjaston tietokannoista, sivustoista, sekä muista välineistä ja sisällöistä (Nevgi & Heikkilä 2005, 25).

Kallila (2002, 20) jakaa verkko-opetuksen verkon tukemaan lähiopetukseen, verkossa tapahtuvaan monimuoto-opetukseen ja itseopiskeluun verkossa. Verkon tukema lähiopetus on opetusta, jossa perinteiset oppimateriaalit ja vuorovaikutus toimivat verkon rinnalla. Opettajan materiaali voidaan viedä verkkoon, jossa ne ovat opiskelijoiden saatavilla. Lisäksi oppilaiden

tuottamaa materiaalia voidaan viedä verkkoon ja esimerkiksi jatkaa lähiopetuksessa alkanutta keskustelua. (Kalliala 2002, 20-21.)

Monimuoto-opetus sisältää lähiopetusta, etäopetusta ja itsenäistä opiskelua. Opiskelijat saavat opintoihin liittyvää ohjeistusta ja oppimistehtäviä verkon kautta. Lisäksi verkossa käydään keskusteluja opetukseen liittyvistä sisällöistä. (Kalliala 2002, 23-25.)

Itseopiskelu on verkko-opiskelua, jossa oppija tekee opettajan rakentaman itseopiskelupaketin. Itseopiskelupakettiin voi sisältyä oppimateriaalia, oppimistehtäviä ja testejä eri muodoissa. Opettaja ohjaa, testaa ja arvioi oppijaa oppimisympäristössä, jolloin koko oppimisprosessi voidaan tallentaa. (Kalliala 2002, 27.)

Koli (2008) kuvaa verkko-opetuksen ohjausta erilaisissa verkkoympäristöissä tapahtuvaksi tavoitteelliseksi oppimisprosessin, opiskelun, oppimisen ja osaamisen kehittymisen ohjaukseksi. Verkko-ohjauksen tavoitteena on luoda edellytykset oppimiselle ja opiskelulle. Lisäksi oppija pyritään aktivoimaan työskentelyyn, oppimaan tavoitteellisesti ja kehittämään omia meta-kognitiivisia taitoja sekä ohjaamaan ja säätelemään omaa oppimistaan ja kehittämään omia taitojaan tietoisesti. Verkko-ohjauksessa käytetään erilaisia työtapoja, menetelmiä ja käytänteitä, jotka tukevat oppijoiden oppimista. Seuraavassa kappaleessa käsittelen tarkemmin opettajan roolia verkko-opintojen ohjaajana.

2.1 Opettaja verkko-opintojen ohjaajana

Suomisen ja Hakanurmen (2013) mukaan verkko-opetuksessa on totuttu korostamaan opetuksen sijaan ohjaamista. Verkko-opettajasta puhuttaessa käytetään myös nimitystä tutori tai ohjaaja. Nimitykset kertovat usein siitä, millainen opettajan rooli kulloinkin on. Opettajan tulisi korostaa tasa-arvoisuutta ja vastavuoroisuutta, jotta siirrytään pois autoritäärisestä opettajuudesta. Ohjaus korostaa oppijaa oppimisprosessin subjektina ja aktiivisena toimijana. Ohjauksen kautta painopiste siirtyy opettamisesta oppimiseen ja sen tukemiseen.

Verkko-opettajan tehtävänä on haastaa opiskelijoita älyllisesti, joka vaatii opettajalta syvälistä asiantuntemusta. Opiskelijoita tulisi haastaa oikeilla ongelmilla ja käytännön työtehtävillä. Oppimisen ja opettamisen ei tulisi olla pelkkää tiedon kokoamista, esittämistä, pänttäämistä ja toistamista, koska se ei ole älyllisesti haastavaa opiskelijalle tai opettajalle. (Suominen & Hakanurmi 2013.)

Mäkinen (2005) jakaa verkko-opetuksen tai ohjauksen luonteen kolmeen tyyppiin: vuorovaikutukselliseen, reflektiiviseen ja toiminnalliseen ohjaukseen. Vuorovaikutuksellinen ohjaus pitää

isällään ryhmätoiminnan tuen, reflektiivinen ohjaus sisällöllisen asiantuntijuuden ja toiminnallinen ohjaus opintojen rytmityksen. Usein reflektiivinen ohjaus jätetään verkko-opetuksesta puhuttaessa huomioimatta. Reflektiivinen ohjaus on yhtä tärkeä kuin muutkin osa-alueet tavoitteiden saavuttamisen kannalta ja opettajan tulisi miettiä, kuinka ja millä keinoilla reflektiivinen ohjaus onnistuu. (Suominen & Hakanurmi 2013.)

Suppeasti tarkasteltuna verkko-opetuksen ohjaus voi olla ohjaajan antamaa henkilökohtaista palautetta oppimistehtävistä, ohjaajan käymää verkkokeskustelua tai ohjaajan ohjaamaa verkkokeskustelua. Verkko-opettajan työtehtävä määrittää kuinka laajasti verkko-ohjaus tapahtuu. (Koli 2008, 15.)

Verkko-opettajan työtehtäviin kuuluvat opetuksen ennakointi- ja valmistelu työt, sekä oppimisprosessin aikainen ohjaus. Ennakointi- ja valmistelutyöt valmistelevat oppimisprosessin ja ohjauksen suunnittelua, kehittämistä, analysointia, organisointia. Oppimisprosessin aikainen ohjaus tukee oppijan oppimisprosessia eri tavoin. Oppijan oppimista ja opiskelua pyritään saamaan alkuun, sitä edistetään, ohjataan, arvioidaan ja seurataan. Lisäksi opettaja ylläpitää aikatauluja, johtaa ja antaa palautetta. (Koli 2008, 19.)

2.2 Oppijan itseohjautuvuus verkko-opetuksessa

Verkko-opetuksessa on erityisen tärkeää, että oppija tietää ja ymmärtää oppimisen ja oppimisprosessin tavoitteet. Verkko-opettajan tulee ohjata opiskelijaa, jotta opiskelija ymmärtää miten opitaan ja miten oppijan on mahdollista onnistua tehtävässä. (Koli 2008.)

Verkko-opetukselle määritetään tavoitteet, jotka määrittävät opiskeltavan opintojakson kokonaisuutta. Osaamistavoitteet pitävät sisällään oppimisprosessin, opintojakson rakenteen, eri vaiheet oppimistilanteineen, oppimistehtävät ja muut opetukseen liittyvät asiat. Opiskelijan tehtävänä on ymmärtää miten tavoitteena olevat käsitteet, ilmiöt ja prosessit opitaan. Oman osaaminen, työskentely ja opittavan asian prosessointi kehittyy, jos opiskelija on ymmärtänyt edellä mainitut asiat. (Koli 2008, 138.)

Koli (2008) määrittää edellytyksiä opiskelijan itseohjautuvuudelle. Opiskelijan tulee tietää osaamisen ja oppimisen tavoitteet. Ohjaaja voi rakentaa tavoitteet yhdessä opiskelijoiden kanssa, joka voi tukea opiskelijaa itseohjautuvuutta. Opintojaksoon tutustuminen ja sen osaamistavoitteiden käsittely voisi olla opintojakson ensimmäinen oppimistehtävä. Tällöin jokainen opiskelija tutustuisi opintojakson tavoitteisiin ja orientoituisi opintojakson aloittamiseen.

Tavoitteiden tuntemisen lisäksi, opiskelijan tulisi tietää miten tavoitteet saavutetaan eli miten sisältö opitaan. Ohjaaja voi edistää tätä pohtimalla tätä keskustelemalla opiskelijoiden kanssa. Kun opiskelija hahmottaa miksi asiat tehdään tietyssä järjestyksessä, hän on sisäistänyt opintojakson oppimisprosessin melko hyvin. (Koli 2008.)

Opiskelijalle tulee tarjota mahdollisuus onnistua verkko-opintojaksolla. Ohjaaja voi tarjota tukea oppimisprosessin aikana oppimisen tukemiseksi ja edistämiseksi. Opiskelijoiden seuraaminen on tärkeää, sillä se voi ennaltaehkäistä oppimisen keskeytymisen. Turhautunut opiskelija ei opi, vaikka opiskelija olisi kuinka aktiivinen tai kiinnostunut opetuksen sisällöistä. (Koli 2008.)

3 Verkopedagogiikka

Koistisen (1998) mukaan verkopedagogiikka ajatellaan kasvatustieteen alana, joka tarkastelee verkossa tapahtuvaa opetusta. Erityisesti verkossa toimimisen taitojen opettaminen voi olla verkopedagogiikan tarkastelun kohteena. Korhonen ja Roponen (2007, 5) lisäävät, että verkopedagogiikka tutkii opetusta, opiskelua ja oppimista verkkoympäristöissä. Lisäksi verkopedagogiikka tarkastelee opetuksen teknistä ympäristöä eli verkkoa, sekä pedagogiikkaa eli oppimisen ohjaamista.

Etelän (2007) mukaan verkko-opettajan tulee pohtia millaista oppimista halutaan tukea verkko-oppimisympäristöjä käytettäessä. Lisäksi voidaan pohtia millaisia mahdollisuuksia verkko-opiskelu tuo oppimisen näkemysten hyödyntämiseen. Verkko-opetuksen suunnittelussa tulee ottaa huomioon minkälaisiin pedagogisiin lähtökohtiin tai malleihin opetus on tarkoituksenmukaista yhdistää laadukkaan oppimisen takaamiseksi. Verkossa oppiminen voi perustua itsenäiseen tiedon hakemiseen ja selaamiseen tai tiedon rakentamiseen ja muokkaamiseen yhdessä. (Mänty & Nissinen 2005, 25.)

Pedagogiset mallit ovat opetuksen ja oppimisen toimintamalleja, joihin oppiminen, oppimisprosessi ja ohjaus ovat hyvin pitkälle suunniteltua. Malleissa oppiminen ja ohjaus on suunniteltu tiettyjen vaiheiden mukaan. Pedagogisia malleja voi käyttää opintojakson organisoinnin apuna. (Koli 2008, 48.) Käsittelen seuraavissa kappaleissa tutkivaa oppimista, kehittämispohjaista oppimista, yhteistoiminnallista oppimista ja projektioppimista. Nämä pedagogiset mallit sopivat verkko-opetukseen, sillä ne helpottavat kokonaisuuksien hahmottamista ja mahdollistavat yhteisen tiedon rakentamisen ja muokkaamisen.

3.1 Tutkiva oppiminen

Tutkiva oppiminen perustuu ajatukseen, että uuden tiedon luominen on samankaltainen prosessi kuin aiemmin luodun tiedon ymmärtäminen. Tutkivan oppimisen malli pohjautuu ongelmalähtöisen oppimisen malliin (problem based learning), jonka lähtökohtana on aito ongelma, johon oppijat etsivät ratkaisua. Näin ollen oppimisen lähtökohtana ei ole valmis suunnitelma tai materiaali, vaan ongelma, jonka ennakkokäsityksissä havaittuihin puutteisiin etsitään ratkaisuja. (Mänty & Nissinen 2008, 25-26.)

Tutkivan oppimisen prosessissa yksilö pyrkii hahmottamaan aiemmin luotua tieteellistä teoriaa tai viitekehystä. Tämä prosessi on samankaltainen kuin prosessi, jossa teorian ja viitekehysten alun perin luonut henkilö on käynyt. (Mänty & Nissinen 2008, 26.) Tutkivasta oppimista voi tulla tutkimusprosessi, jossa luodaan uutta tietoa ja ymmärrystä (Hakkarainen, Muukkonen, Seitamaa-Hakkarainen & Lipponen 1998, 2).

Hakkarainen, Lonka & Lipponen (2004) korostavat tutkimusprosessin jakamista oppimisyhteisön sisällä. Lisäksi yhteisön jäsenten jatkuva keskinäinen vuorovaikutus tukee laadukkaiden oppimistulosten saavuttamista. Hakkarainen ym. (1998, 3) tuovat esiin, että tutkivassa oppimisessa oppijoiden ja opettajien rakentamat käsitykset opittavasta asiasta ovat toiminnan kohteina oppimisprosessissa.

Hakkarainen ym. (2004) ovat luoneet tutkivan oppimisen mallin (kuvio 1), jonka avulla voidaan hahmottaa tutkivan oppimisen vaiheita. Ensimmäisessä vaiheessa oppijat luovat kontekstin opiskeltavaan asiaan eli luodaan konteksti. Tämä helpottaa opiskeltavan kohteen ilmiöiden merkitysten hahmottamista.

Toisessa vaiheessa luodaan tutkimusta ohjaavat kysymykset, joilla haetaan selitystä tutkittavasta ilmiöstä. Kolmannessa vaiheessa luodaan työskentelyteorioita eli määritellään tutkittavalle ilmiölle omia selityksiä olemassa olevasta taustatiedosta ja kokemuksista. Neljännessä vaiheessa arvioidaan kriittisesti oppimisen prosessia. Arvioinnin kohteena ovat esimerkiksi laaditut työskentelyteoriat ja selitykset.

Viidennessä vaiheessa haetaan syventävää tietoa, jolloin luotettavuus hankitusta tiedosta lisääntyy. Kuudennessa vaiheessa asetetaan tarkennettuja ongelmia. Uuden tiedon hankkiminen on voinut luoda lisää kysymyksiä, joihin haetaan vastauksia vaikeusasteittain. Seitsemännessä vaiheessa luodaan uusia työskentelyteorioita, jolloin kehitetään uusia selityksiä tieteellisen tiedon pohjalta. Asiantuntijuus pyritään jakamaan eli prosessin vaiheet ja tulokset jaetaan oppimisyhteisön jäsenten kesken.

Kuvio 1: Tutkivan oppimisen prosessi (Hakkarainen, Lonka, Lipponen 2004, 300).

3.2 Kehittämispohjainen oppiminen

Kehittämispohjainen oppiminen on Laurea-ammattikorkeakoulun käyttämä pedagoginen malli, josta on tullut Laurean tavaramerkki. Learning by Developing (LbD) on sidoksissa pragmaattiseen oppimiskäsitykseen, jossa painottuu yhdessä toimiminen, yksilöä ja ympäristöä muuttava toiminta sekä kokemusten ja vuorovaikutusten merkitys. Oppija oppii aktiivisesti ja saa erilaisista toiminnoista ja niiden seuraamuksista kokemuksia, joiden kautta hän voi luoda uusia toimintatapoja. (Laurea-ammattikorkeakoulu 2011.)

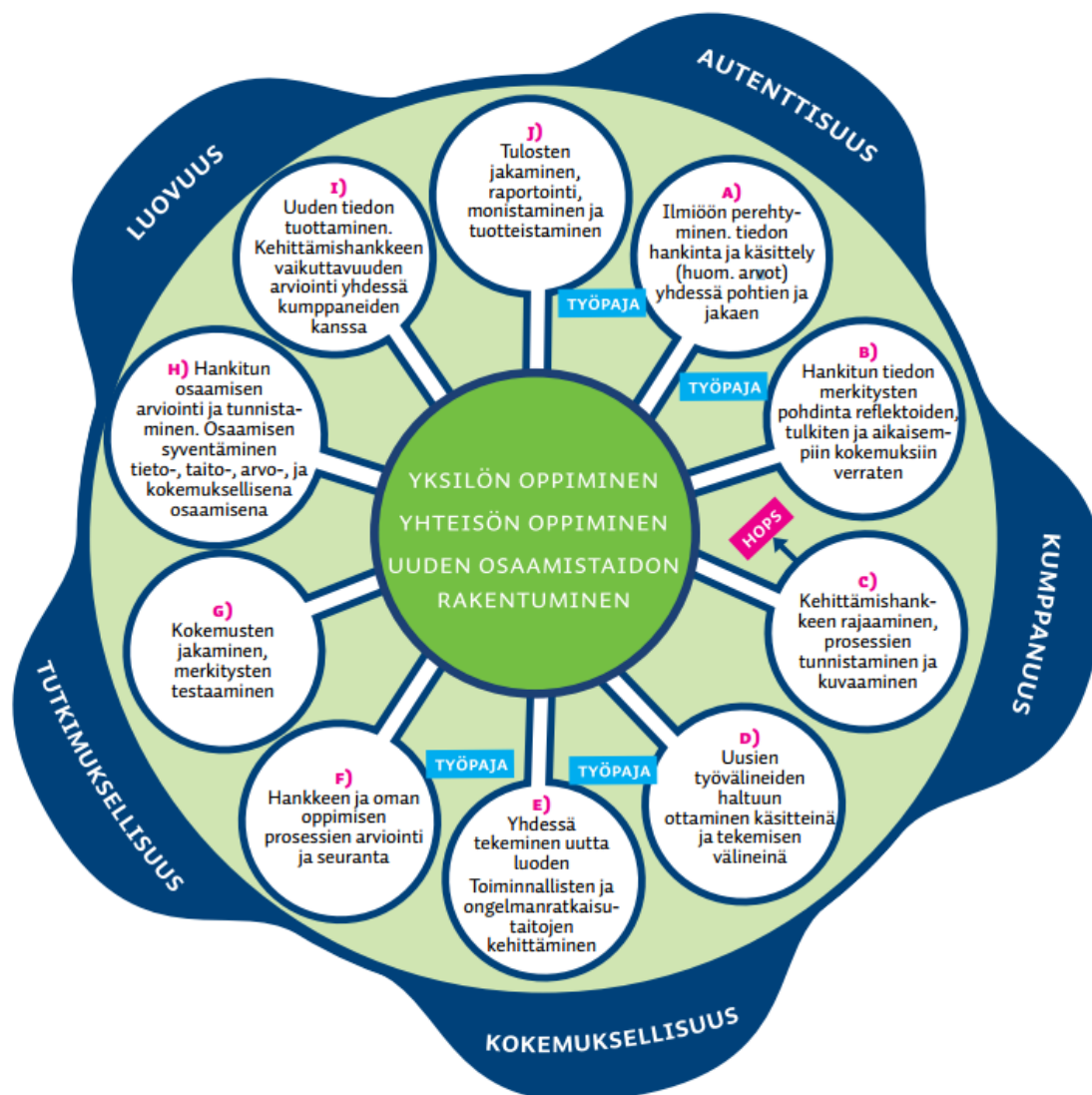
Konstruktivisessa oppimiskäsityksessä oppijan rooli on myös aktiivinen, mutta aktiivisuus painottuu eri tavoin. Konstruktivistisessa oppimiskäsityksessä oppimisen katsotaan olevan uuden tiedon luomista ja kognitiivisten rakenteiden konstruktointia. Pragmatistinen oppimiskäsitys sen sijaan on toimintalähtöisempi ja tunnistaa oppimisen välineenä, jonka päämääränä on uusien toimintatapojen luominen. Etenkin toiminnallinen vuorovaikutus maailman kanssa on olennaista oppimisen kannalta pragmatismen toiminnassa. Ihmisen katsotaan olevan luonnostaan toimiva olento, jolle toiminta on palkitsevaa. Pragmatistisessa oppimiskäsityksessä oppiminen on prosessi, joka muuttaa käytäntöjä kehittämällä maailmaa. Tämä on keskeinen asia myös kehittämispohjaisessa oppimisessä. (Laurea-ammattikorkeakoulu 2011.)

Autenttisuus, kumppanuus, kokemuksellisuus, luovuus ja tutkimuksellisuus ovat LbD-mallin ominaispiirteitä. Autenttisuus tarkoittaa aitoa työelämälähtöisyyttä ja kumppanuus opiskeli-

joiden, opettajien, työelämän asiantuntijoiden sekä asiakkaiden vastuullista yhteistoimintaa. Kokemuksellisuuden tarkasteluun on erilaisia näkökulmia. Kokemukset rakentavat osaamista ja luovat uusia toimintatapoja. Omia kokemuksia myös reflektoidaan, jolloin voi muotoutua uusia toimintatapoja. Luovuus on keskeinen ominaisuus uuden synnyttämiseksi. Uusien toimintatapojen muotoutuminen edellyttää luovaa ja uteliasta työelämää uudistavaa toimintaa. Osallistuminen edellyttää luovaa ja uteliasta otetta, jotta uusia toimintatapoja muotoutuisi. Tutkimuksellisuus kuuluu ammattikorkeakoulujen perustehtäviin. Korkeakoulut tunnustetaan tutkimuksellisuudesta ja uusien toimintatapojen luominen on vahvasti sidoksissa tutkimukseen. (Laurea-ammattikorkeakoulu 2011.)

Ammattikorkeakoulujen perustehtäviä ovat pedagoginen tehtävä, aluekehitystehtävä sekä tutkimus- ja kehittämistehtävä (2003/351, 4 §). Laurean LbD-mallissa integroituu osaamista tuottava oppiminen sekä uutta luova tutkimus- ja kehittämishanke. LbD-toimintamalli muodostuu yhdeksästä vaiheesta, jotka täydentävät toisiaan (kuvio 2):

- a) tutkimus- ja kehittämishankkeen ilmiöön perehtyminen
- b) aiempien tutkimustulosten ja ratkaisumallien merkitysten pohdinta
- c) hankkeeseen liittyvien prosessien ennakoiva tunnistaminen ja kuvaaminen
- d) yhdessä tuottaminen
- e) hankkeen ja oman oppimisprosessien jatkuva arviointi
- f) kokemusten jakaminen ja uusien merkitysten luominen
- g) saavutetun osaamisen tunnistaminen ja arviointi
- h) hankkeen vaikuttavuuden arviointi
- i) tulosten jakaminen, levittäminen ja tuotteistaminen. (Laurea-ammattikorkeakoulu 2011.)

Kuvio 2: LbD-toimintamallin vaiheet (Laurea-ammattikorkeakoulu 2011).

3.3 Yhteistoiminnallinen oppiminen

Yhteistoiminnallinen oppimisen (cooperative learning) käsite vakiintui yleiseen käyttöön 1970-luvun lopussa. Oppimisen tarkoituksena oli alun perin tehostaa yksilöiden oppimista pienryhmien avulla. (Repo-Kaarento, 1994; Sahlberg & Sharan, 2002.) Oppimismenetelmän periaatteena on, että yksilö oppii ryhmässä paremmin ja enemmän kuin yksin (Johnson & Johnson 1991). Yhteistoiminnallisessa oppimisessä pienryhmäkeskustelut ja pienryhmissä tehdyt tehtävät ovat olennainen osa opetusta. (Repo-Kaarento 2006, 16).

Yhteistoiminnallisessa oppimisessä opiskelumateriaalia jaetaan ja pyritään saavuttamaan yhteistä tavoitetta. Lisäksi opiskelijat ja oppimiskohteet muodostavat kiinteän suhteen. On

merkittävää, että opiskelijoiden keskinäinen vuorovaikutus vaikuttaa opiskelijoiden sosiaaliin, kognitiiviseen ja ammatilliseen kehittymiseen. (Kagan & Kagan 2002.)

Verkko-oppimisympäristöissä oppiminen voi olla yhteistoiminnallista ja yhteisöllistä. Lehdon ja Tervan (2001, 100-102) mukaan verkko-oppimisympäristöissä yhteisöllisyys perustuu samoihin lähtökohtiin kuin muissakin yhteisöissä tai ryhmissä. Yhteisön perusvaatimuksena on se, että yhteisöä yhdistää tunnistettava identiteetti, joka erottuu muista ryhmistä. Yhteisön kommunikaatio tapahtuu verkossa pääsääntöisesti tekstin kautta puheen sijaan, joka tekee kommunikaatiosta erilaista. Verkko-oppimisympäristössä yhden yksilön tuoma tieto palvelee koko oppimisyhteisöä (Hakkarainen, Lonka & Lipponen 1999).

Yhteistoiminnallinen toimintatapa on lähellä nykypäivän työelämää, jolloin pääasiassa ryhmän yhteisellä työllä päästään hyvään lopputulokseen. Yhteistoiminnallisuus mahdollistaa dialogin ja vertaisarvioinnin. Dialogi on haasteellinen oppimisen muoto, sekä verkossa että perinteisesti. Verkossa tapahtuva dialogi on erityisen haastavaa, sillä se tapahtuu useimmiten kirjoittamisen ja lukemisen kautta. Tätä kautta sosiaaliset vihjeet jäävät pois ja haasteena on rivien välistä lukeminen. Näin ollen itsensä ilmaisemisen taito kirjoittamalla on tärkeää onnistuneessa dialogissa. (Storti & Tulonen 2005, 125.)

3.4 Projektioppiminen

Projektioppiminen on enemmänkin yksi opetuksen organisoinnin muoto kuin oppimisprosessi. Projektioppimisessa voidaan käyttää useita työskentelytapoja. Työskentelymuodot sisältävät ryhmätyöskentelyä ja sosiaalista vuorovaikutusta. (Eteläpelto & Rasku-Puttonen 1999.) Lifländer (1999, 14) pitää projektioppimista ongelmakeskeisenä, konstruktivisena ja yhteistoiminnallisen oppimisen muotona, jossa oppiminen tapahtuu konkreettisen projektin kautta. Projektityöskentely vaatii opiskelijalta itsensä ilmaisukykyä ja kykyä tarkastella asioita eri näkökulmista (Eteläpelto & Rasku-Puttonen 1999, 192).

Projektioppimisessa pyritään innovatiivisuuteen, kontekstisidonnaisuuteen, yhteistoiminnallisuuteen ja ongelmaperustaiseen oppimiseen. Opiskelumuoto edellyttää opiskelijalta itseohjautuvuutta, sitoutumista, refleksiivisyyttä ja avoimuutta. Projektioppimisen on katsottu edistävän oppijoiden ammatillista kehittymistä ja ylläpitävän motivaatiota. (Eteläpelto & Rasku-Puttonen 1999.)

Projektioppimisessa voidaan käyttää erilaisia oppimisstrategioita ja oppimisen muodot vaihtelevat tilanteen mukaan. Projektioppimisessa yhdistyvät oppimisen muodot, joissa lähtökohtana on sosiaalinen vuorovaikutus. Näitä oppimisen muotoja ovat esimerkiksi yhteistoiminnalli-

nen, ongelmalähtöinen ja kokemuksellinen oppiminen, joissa opettajaohjoinen opetus on vähäistä. Oppimisen teoreettisena perustana voidaan katsoa olevan sosiaalinen konstruktivisismi. Tällöin oppija rakentaa merkityksiä ja käsityksiä aktiivisesti ja omakohtaisesti sosiaalisen vuorovaikutuksen kautta. (Eteläpelto & Rasku-Puttonen, 202-203; Vesterinen 2001, 175.)

4 Discendum Optima-oppimisalusta

Verkko-opetus toteutetaan oppimisympäristössä verkossa. Oppimisympäristöön kuuluu aineellisia ja aineettomia osa-alueita eli oppimisympäristö ei ole pelkkä tekninen tuote (Mänty & Nissinen 2005). Oppimisympäristön pohjalla on usein oppimisalusta eli ohjelmisto, joka sisältää työkaluja verkko-opetusta varten. Oppimisalustoja ovat esimerkiksi Moodle, Peda.net, Optima ja Blackboard. (Suominen & Hakanurmi 2013.) Laurea-ammattikorkeakoulun käytössä Discendum Optima, joten esittelen seuraavaksi oppimisalustan yleisimmät ominaisuudet ja työkalut.

Optima on Discendum Oy:n Internetin kautta tarjoama palvelu, jonka avulla voidaan toteuttaa koulutus- ja projektihankkeita. Optiman käyttöön tarvitaan Internet-yhteydellä varustettu tietokone. Optima on sovellusvuokrauspalvelu (SaaS, Software as a service), joten palvelua voi käyttää missä tahansa Internet-yhteyden kautta. (Discendum Oy 2012, 7.)

Discendum Oy:n asiakasorganisaatio saa käyttöönsä oman Optima-ympäristön, jota asiakas voi hallinnoida haluamallaan tavalla. Hallinnoinnista vastaava henkilö voi luoda ympäristön käyttöön oikeuttavia käyttäjätunnuksia ja työtiloja erilaisiin tarpeisiin. Hallinnoja voi antaa käyttäjille erilaisia oikeuksia käyttäjän roolin mukaan. (Discendum Oy 2012, 7.)

Työtila voi toimia verkkokurssina, projektin työskentelytilana tai opettajan materiaalivarastona. Työtilaan luodaan käyttötarkoitukseen sopivat rakenteet ja tuotetaan tilaan jaettavaa materiaalia. Työtilan rakenteita ja materiaalia kutsutaan objekteiksi. Objekteille voidaan määrittää erilaisia käyttöoikeuksia ja niitä voidaan lisätä haluttu määrä. (Discendum Oy 2012, 10-11.)

Objekteja on työtilan hallintaan ja rakentamiseen, johon kuuluvat kansioiden luominen ja materiaalin tuominen omalta tietokoneelta. Optimaan voi luoda ulkoisia linkkejä Internettiin tai sisäisiä HTML-sivustoja. Lisäksi Optima antaa mahdollisuuden nauhoittaa kuvaa tai videota muille käyttäjille jaettavaksi. Optimassa on useita työvälineitä, joita voidaan käyttää esimerkiksi viestintään, ajan hallintaan ja oppimistehtävien tekemiseen. (Discendum Oy 2012.)

Optima tarjoaa useita erilaisia työvälineitä, joita on mahdollista käyttää verkko-opetuksen välineinä. Keskustelualue, päiväkirja ja chat -objekteja voidaan käyttää viestimiseen ja vuorovaikutukseen. Monivalintatehtävä-objekti on yksi työväline, jolla voidaan toteuttaa harjoitus tai verkkotentti.

Optimaan voi asettaa useita keskustelualue-objekteja, jotka voi olla suunnattuja koko oppimisyhteisölle tai yksittäisille ryhmille. Keskustelualueita on kolmea eri tyyppiä. Tavallisella keskustelualueella käyttäjät voivat lähettää ja lukea toisilleen viestejä. Kaikki viestit ovat tällöin kaikkien lukuoikeuden omaavilla luettavissa, vaikka viesti olisi osoitettu tietylle henkilölle. (Discentum Oy 2012, 27-29.)

Tutor-keskustelualue sopii tilanteisiin, jossa käyttäjät haluavat viestiä yksityisesti tutorin kanssa. Tutor näkee kaikki viestit ja voi vastata käyttäjien viesteihin, mutta muut käyttäjät eivät näe muiden käyttäjien viestejä tai tutorin vastauksia toisille käyttäjille. Anonyymi keskustelualue antaa käyttäjälle mahdollisuuden lähettää viestejä nimettömästi nimimerkin kautta. Keskustelualueen tyyppi kannattaa valita sen tarkoituksen mukaan. Keskustelualueita voidaan käyttää esimerkiksi ilmoitustauluina, ryhmätehtävien työalamina, sekä tehtävien antamiseen tai palautukseen. (Discentum Oy 2012, 27-29.)

Käyttäjät voivat kirjoittaa henkilökohtaista päiväkirjaa tai yhteistä ryhmäpäiväkirjaa päiväkirja-objektissa. Päiväkirja koostuu merkinnöistä ja niiden kommentteista. Objektia voi käyttää oppimisen edistämiseen esimerkiksi oppimispäiväkirjana, prosessikirjoittamisessa tai projektin raportointiin. Käyttäjille voidaan antaa mahdollisuus lukea ja kommentoida toisten käyttäjien päiväkirjoja. Tämä tukee yhteisöllistä työskentelyä ja antaa mahdollisuuden asiantuntijuuden jakamiselle. (Discentum Oy 2012, 29.)

Chat-objekti tarjoaa mahdollisuuden reaaliaikaiselle tekstiviestikeskustelulle. Käyttäjille voi antaa lukuoikeudet chat-keskustelun tai kirjoitusoikeudet, jolloin he voivat lähettää viestejä chat-keskusteluun. Chatin käyttö vaatii flashplug-inin, joten käyttäjän tietokoneessa tulee olla asennettuna Sun Java plug-in. (Discentum Oy 2012, 39.)

Monivalintatehtävä-objektin avulla voidaan järjestää harjoitus tai tentti. Monivalintatehtävään luodaan vastausvaihtoehdot joko tekstipohjaisesti tai erilaisia mediaformaatteja käyttämällä. Eri formaattien, kuten kuvan videon tai äänen avulla voidaan vastata erilaisiin tarpeisiin. Monivalintatehtävään voi viedä eri standardien mukaan tehtyjä kyselyitä Optiman ulkopuolelta. Kysymyksiä voidaan laatia myös Optiman sisällä, jolloin kysymystyyppinä voi olla monivalintakysymys, aukkotehtävä tai cloze-kysymys. Harjoitukselle ja tentille tulee määrittää erilaiset asetukset. (Discentum Oy 2012, 57-66.)

5 Opintojakson verkkototeutus

Työn tarkoituksena oli rakentaa täysin virtuaalinen verkko-opetus Laurea-ammattikorkeakoulun opiskelijoille. Verkko-opetus on toteutettu Salmonin (2013) 5-portaisen mallin mukaan, jota käytetään myös Laurean tämän hetkisen virtuaaliopintojen suunnittelussa. Lisäksi verkko-opetus on toteutettu Laurean LbD-mallin mukaan.

Opinnäytetyön kehittämistehtävänä oli luoda konkreettinen tuotos eli verkko-opetus Optima-oppimislustalle. Ojasalon ym. (2009, 65) mukaan tutkimuksen lähestymistavaksi sopii konstruktiiivinen tutkimus, jos kehittämistehtävän tarkoituksena on luoda jokin konkreettinen tuotos. Konstruktiiivisen tutkimuksen toteutuksessa pyritään käytännönläheiseen ongelmanratkaisuun ja uuden rakenteen luomiseen. Tähän tarvitaan olemassa olevaa teoreettista tietoa ja uutta empiiristä tietoa. Lähdin suunnittelemaan opinnäytetyötä tästä lähtökohdasta. Verkko-toteutuksen suunnittelun apuna käytettiin aiheeseen liittyvää kirjallisuutta, tietojenkäsittelyä opiskelevien opiskelijoiden haastatteluja ja omaa havainnointia.

Laurea-ammattikorkeakoulun Ideasta toteutukseen - verkko-opetuksen suunnittelu ja hallinta -julkaisussa avataan verkkototeutusten suunnitteluprosessi. Prosessi koostuu kahdeksasta vaiheesta, joista tässä työssä toteutetaan kolme ensimmäistä vaihetta. Verkkototeutuksen suunnitteluprosessin vaiheet ovat:

1. ideointi
2. käsikirjoitus
3. oppimisympäristön rakentaminen
4. testaus
5. pilotointi
6. arviointi ja kehittäminen
7. käyttö-oikeuksista sopiminen
8. käyttö ja ylläpito. (Mänty & Nissinen 2005.)

Laurea-ammattikorkeakoulun verkko-opetuksen suunnittelussa suositaan yhteisöllistä työtä-pää ja avointa vuorovaikutusta opettaja- ja tukihenkilötiimin kesken. Suunnittelun eri vaiheet pyritään dokumentoimaan, jotta työn jatkuvuus on taattu, kun yksittäiset tekijät ovat poistuneet tiimistä. Ensimmäisessä vaiheessa ideoidaan verkkototeutusta, jonka jälkeen tehdään käsikirjoitus toteutukselle. Käsikirjoitusvaiheessa hahmotellaan oppimisprosessit, oppisisällöt, arviointi ja tutorointi. Käsikirjoitus voi sisältää käyttäjäskenaariota ja mahdollisesti synopsiksen, projektisuunnitelman, sekä rakenne- ja materiaalisuunnitelmat. Käsikirjoituksen laajuus riippuu toteutuksen laajuudesta. Opiskeluympäristö ja tarvittavat aineistot rakennetaan kolmannessa vaiheessa. (Mänty & Nissinen 2005.)

Tässä opinnäytetyössä luon verkko-opetuksen Liiketoiminnan suorituskyvyn johtaminen - opintojaksolle. Verkko-opetuksen fyysinen oppimisympäristö rakennetaan Optimaan. Verkko-opetus toteutetaan Salmonin (2013) 5-portaista mallia noudattaen. Pedagogisena mallina toimii Laurean Learning by Developing (LbD) eli kehittämispohjainen oppiminen. Lisäksi suunnittelussa otetaan huomioon muuta verkko-opetukseen liittyvää teoriaa, jotka edistävät toimintaa verkko-oppimisympäristössä. Opetuksen suunnittelun apuna käytetään myös omaa havainnointia ja opiskelijoiden näkemyksiä.

Opinnäytetyössä kiinnitetään erityisesti huomiota verkko-opetuksen oppimisprosessin suunnitteluun. Verkko-ohjauksen suunnittelu jää tässä opinnäytetyössä vähemmälle huomiolle, mutta oppimistehtävien ohjeistuksissa kiinnitetään tähän huomiota. Lisäksi suunnitellaan opettajan toiminta opintojakson aikana. Opintojakson lehtori tuottaa opintojaksolle materiaalia ja tekee oppimistehtäville sopivat arviointikriteerit. Verkko-opetuksen testaus toteutetaan syksyn 2014 opetuksesta vastaavan lehtorin toimesta.

5.1 Oma havainnointi

Olen suorittanut yli 60 opintopistettä virtuaaliopintoja, joihin ei ole kuulunut lähitapaamisia. Käytän kokemuksiani verkko-opetuksesta apuna verkko-opetuksen suunnittelussa.

Oppimistehtävät ovat olleet usein itsenäisiä tehtäviä, jossa käsitellään laajoja kokonaisuuksia. Nämä tehtävät toimivat hyvin, kun opiskelijalta löytyy motivaatiota tehdä tehtävät itsenäisesti opintojakson aikataulun mukaan. Itsenäiset tehtävät on viety usein keskustelualueelle, jossa omalle työlle on saanut vertaisarvioin ja tehtävänä on ollut antaa opiskelijatoverin työlle vertaisarvio.

Itsenäisten tehtävien hyviä puolia on, että opiskelija voi tehdä oman aikataulun oppimistehtävien tekemiseen. Uhka oppimisen kannalta on, että opiskelija tekee oppimistehtävän syventymättä opiskeltavaan asiaan. Tehtävät vaativat luottamusta opiskelijaan, että hän opiskelee sen opintokokonaisuuteen sisältyvät asiat. Toisaalta lähiopetuksessakin on uhka, että opiskelija ei käy lähitapaamisissa ja pääsee lyhyellä lukemisella perinteisestä tentistä läpi.

Olen kokenut ryhmätehtävät verkossa haastavaksi, mutta selkeällä työnjaolla on mahdollisuus opiskella laajempia kokonaisuuksia mielekkäästi. Ryhmän jäsenien omat aikataulut eivät välttämättä osu yhteen ja ryhmätö saattaa jäädä viimeisenä palautuspäivänä tehtäväksi tästä syystä. Tämä voi olla ongelmana myös lähitapaamisia sisältävässä opetuksessa. Lisäksi täytyy

muistaa, että työskentely työelämässä on projektiluontoista ja voi tapahtua täysin verkon välityksellä.

Opintojaksojen alussa on usein ollut orientoitumisvaihe, jossa esittäytyään ja kerrotaan omat odotukset opintojaksolle. Tämä vaihe voi tuntua opiskelijan näkökulmasta turhalta, jos verkossa olevat opiskelijatoverit ovat tuttuja. Orientoituminen kuitenkin pakottaa opiskelijan tutustumaan vähintään opintojakson sisältöihin, tavoitteisiin ja aikatauluun, joka edistää oppimista.

5.2 Haastatteluiden tulokset ja tuloksien tarkastelu

Verkko-opetuksen suunnittelun tueksi toteutettiin kolme haastattelua Laurea-ammattikorkeakoulun tietojenkäsittelyn opiskelijoille, joilla on kokemusta verkko-opetukseen osallistumisesta. Avoimien haastatteluiden tarkoituksena oli kerätä tietoa opiskelijoiden näkemyksistä verkko-opetuksesta. Haastattelut toteutettiin avoimina haastatteluina, koska haluttiin että opiskelijoiden näkökulmat verkko-opetuksesta pääsevät vapaasti esille. Haastatteluissa haettiin tietoa millaiset ovat verkko-opetuksen parhaat käytänteet ja millaisia ovat huonot verkkototeutukset opiskelijan näkökulmasta. Haastattelun tuloksia hyödynnettiin verkko-opetuksen suunnittelussa.

Haastattelut toteutettiin puhelinhaastatteluina. Haastattelutilanteet nauhoitettiin ja haastattelut litteroitiin haastattelun jälkeen. Teemoittelin litteroidun aineiston jolloin hain opiskelijoiden yhteneviä ja eriäviä näkemyksiä. Haastatteluista oli tarkoitus saada kehitysideoita verkko-opetuksen suunnitteluun. Haastatteluista nousi esiin kolme teemaa: verkko-opetuksen hyvät käytänteet, huonot käytänteet ja kehitysideat. Haastattelut olivat hyödyllisiä verkko-opetuksen suunnittelun kannalta, sillä opiskelijat kertoivat avoimesti näkemyksiään hyvistä verkko-opetuksen käytänteistä.

Kaikki haastateltavilla oli yhtenäinen mielipide siitä, että verkko-oppimisympäristön rakenne tulisi olla selkeä ja helposti hahmotettavissa. Haastateltavilla oli kokemuksia siitä, että verkko-opetuksen materiaaleja on ollut vaikea löytää. Materiaalia on ollut liian paljon ja tiedostot on nimetty kuvaamatta materiaalin sisältöä. Nevgin ja Tirrin (2003) tutkimuksen mukaan yksi verkko-oppimista estävä tekijä oli verkko-oppimisympäristön hahmottamisen vaikeus.

Verkko-opetuksen aluksi olisi tärkeää antaa perustiedot opintojaksosta. Yksi haastateltavista suositteli oppimisprosessin tuomista esiin heti verkko-opetuksen aluksi. Kaksi opiskelijaa toi esille, että opettaja voisi toivottaa opiskelijat tervetulleeksi esimerkiksi omalla kuvalla ja tekstillä tai videon kautta. Biggsin (2003) mukaan oppimisen tavoitteet tulisi esittää selkeästi

opiskelijoille, jotta oppiminen olisi laadukasta. Pruikkonen (2012) suosii reittioppaan rakentamista opintojaksosta, jonka avulla opiskelija pystyy hahmottamaan mitä, miten ja missä opintojaksolla tullaan opiskelemaan.

Haastateltavat olivat samaa mieltä, että verkko-opetuksen työmuotojen tulisi olla vaihtelevia. Opiskelijat totesivat, että yksilö- ja ryhmätyö toimii verkossa parhaiten kun opintojaksolla on erilaisia työtapoja. Opiskelijoilla oli myös yhteneviä mielipiteitä siitä, että opintojaksolla tulisi olla sekä lyhyempiä tehtäviä että laajempia tehtäviä. Opiskelijat pitivät tärkeänä, että palaute oppimistehtävistä tulisi pian tehtävän palautuksen jälkeen. Nevgin ja Tirrin (2003) mukaan selkeyttä, vuorovaikutteisuutta, hyvää sisältöä, monipuolisuutta, esteettistä ulkoasua ja hyvää linkitystä on kuvattu hyvän verkkokurssin ominaisuuksiksi.

Nevgin ja Juntusen (2005) tutkimuksen mukaan opiskelijat pitivät tärkeänä opettajien nopeaa ja tarkoituksen mukaista palautetta. Ohjauksen ja palautteen puute saattaa aiheuttaa turhautumista opiskelijoille. Opiskelijat pitivät pakollisten suoritusten tekemistä ja niiden valmiiksi saattamisen vaatimuksia yhtenä hyvin suunnitellun kurssin osa-alueena. Lisäksi tutkimuksen mukaan opiskelijat pitivät sopivaa aikataulua ja kurssin aikataulun etenemistä suunnitelman mukaan yhtenä kurssin hyvänä piirteenä. Haastateltavien mielipiteet olivat samansuuntaisia tutkimuksen kanssa.

Osa opiskelijoista oli kokenut osan suorittamistaan verkko-opintojaksoista turhan laajoiksi. Tehtäviä on ollut liian paljon ja on tuntunut siltä, että lähiopetuspainotteisella opintojaksolla olisi vähemmän työtä. Pondin (2002) mukaan verkko-opetuksen vaatimaa työmäärää on vaikea ennakoita ja verkko-opetuksen vaatima työmäärä vaihtelee. Verkko-opetuksen laadun arviointi määrällisten on ongelmallista, sillä työmäärän arviointiin ei sovellu samat menetelmät kuin lähiopetuksen arviointiin. Lisäksi opiskelijan ja oppilaitoksen näkemykset opintojakson tavoitteista ja työmäärästä voivat olla hyvin erilaiset (Sinclair 2003).

Opiskelijoiden näkemykset erosivat siinä, tulisiko opintojakson koko sisältö paljastaa kerrallaan vai antaa sisältö näkyviin osioissa. Yksi opiskelijoista pohti, että oppimisprosessin voi paljastaa opintojakson alussa, mutta selkeät opintojakson osiot voisi paljastaa opintojakson edetessä. Opiskelija voi häkeltyä tai säikähtää, jos koko opintojakson sisältö paljastetaan opiskelijalle kerralla. Yksi opiskelija perusteli koko opintojakson sisällön paljastamista sillä, sillä että se helpottaa oman ajankäytön suunnittelua. Nymanin ja Kanervan (2005) mukaan, jos oppimateriaalissa on ylimääräistä opiskelijan tarkkaavaisuutta vetävää materiaalia, se häiritsee oppimisprosessia.

Opiskelijoilta tuli muutamia yksittäisiä ideoita, joita voi ottaa huomioon verkko-opetuksen suunnittelussa. Yksi opiskelijoista piti hyvänä tapana laittaa tehtävänannon yhteyteen, mitä

oppimistehtävän kautta on tarkoitus oppia ja oppimateriaali jota käytetään tehtävän tekemiseen. Lisäksi hän pohti, että opettaja voisi myös tuoda esiin esimerkin, mistä hyvä vastaus oppimistehtävään koostuu. Parpalan ja Löfströmin (2005) mukaan opiskelijan tulisi tietää kurssin oppimistavoitteet, jotta opiskelija tietää mitä opettaja arvioi. Lisäksi tulisi tuoda esille millaiset arvosteluperusteet ja -menetelmät ovat.

Eräs opiskelija suosi videoita ja piti lyhyitä oppimistehtäviä hyvänä vaihtelevana työtapana. Ryhmätehtävissä opiskelija suosi selkeitä määräaikoja, jotta työ jakaantuu tasaisesti opintojakson ajalle. Yksi opiskelija suosi verkko-opetuksessa ryhmien tai pariin jakamista opettajan toimesta. Oppimistehtävän palautuspäivää ehdotettiin keskiviikolle, jotta se ohjaisi tekemään oppimistehtävän aiemmin valmiiksi. Eräs opiskelija toi esiin idean muistutusjärjestelmästä, joka lähettää viestin opiskelijalle lähestyvistä deadlineista esimerkiksi opiskelijan puheliimeen.

5.3 Oppimisympäristön suunnittelu

Verkko-opetuksen suunnittelu lähti liikkeelle tutustumalla aiheeseen liittyvään kirjallisuuteen. Tarkoituksena oli perehtyä etenkin Laurean Learning by Developing -malliin ja Salmonin (2013) 5-portaiseen opetuksen ja e-oppimisen malliin. Lisäksi käytin verkko-oppimisprosessin suunnitteluun Kolin (2008) Verkko-ohjauksen käsikirjaa. Teoriapohja mahdollistaa, että verkko-opetus edistäisi opiskelijoiden oppimista, eikä olisi opettajälähtöisesti rakennettu. Teoriapohjalta rakennettua verkko-oppimisympäristöä muokattiin opiskelijoiden haastatteluista saatujen tuloksien kautta.

Salmonin (2013) 5-portainen malli (kuvio 3) rakentuu viidestä eri vaiheesta, joiden kautta oppimisprosessi rakentuu. Ensimmäisessä vaiheessa (Access and motivation) mahdollistetaan opiskelijan helppo pääsy oppimisympäristöön ja tuetaan opiskelijaa oppimisympäristön käytössä. Opiskelijoiden tekniset taidot ovat vaihtelevia, joten on tärkeää että kukaan turhaudu ja tipu kyydistä. Opiskelija siis oppii käyttämään oppimisympäristöä, joka auttaa seuraavassa portaassa.

Ensimmäiseen vaiheeseen kuuluu myös opiskelijan motivointi oppimisprosessiin. Oppimisprosessin tavoitteet tulee tuoda esille selkeästi ja herättää opiskelijan mielenkiinto opetettavaan aiheeseen. Salmon (2013) suosittelee, että oppimisprosessin jokaisen vaiheen tavoitteet tuodaan esille ja oppimisen vaiheiden rytmi ja vauhti tuodaan esille. Tavoitteet tulisi olla aluksi helposti saavutettavista ja muuttua oppimisprosessin edetessä haasteellisimmiksi. Opiskelijoille tulee antaa tarpeeksi aikaa tutustua oppimisympäristöön ja sen sisältöihin, sillä kaikki opiskelijat eivät välttämättä ole mukana oppimisprosessin alkamispäivänä.

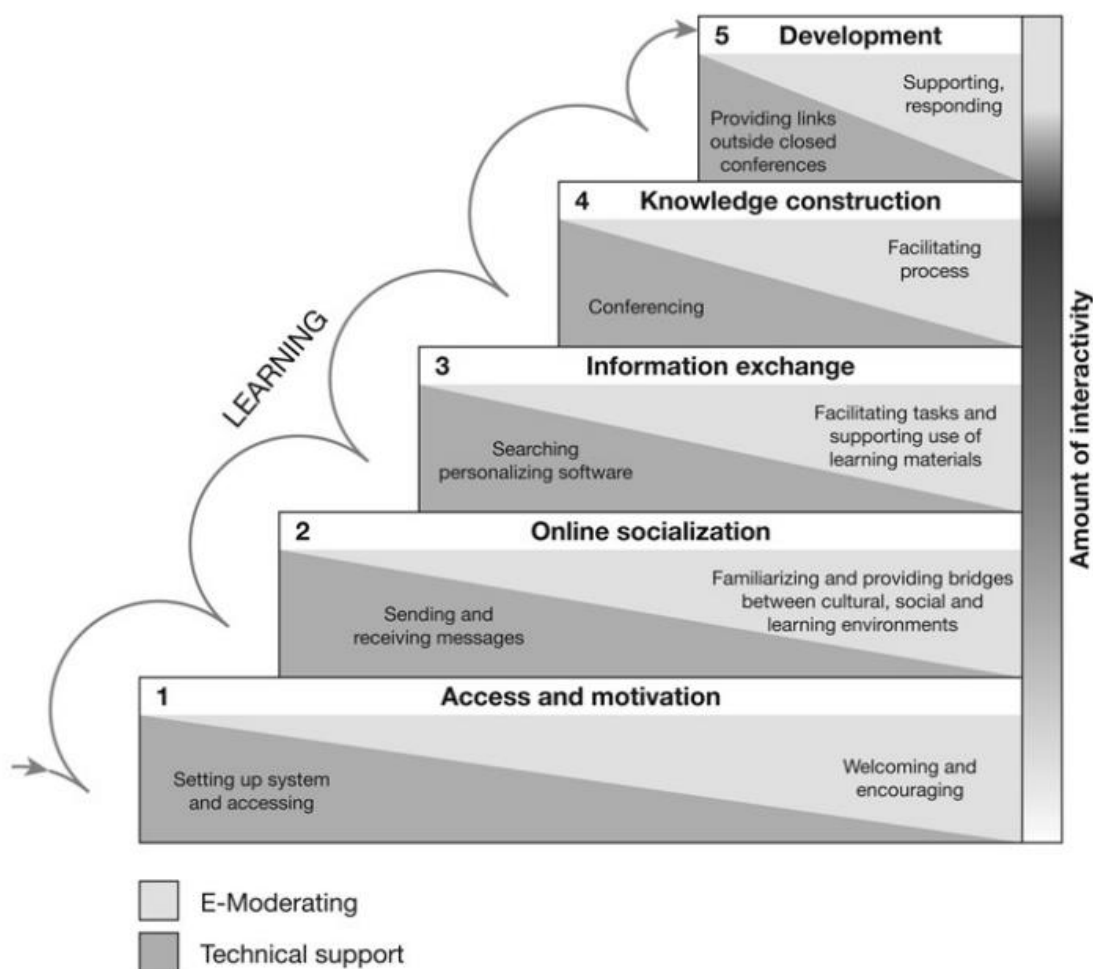
Toinen porras (Online socialization) on ryhmäytymistä varten, jolloin tutustutaan toisiin opiskelijoihin verkon kautta. Verkossa tapahtuva ryhmäytyminen on tärkeää oppimisen, motivaation ja sitoutumisen kannalta. Kun opiskelijat tuntevat toisensa, se luo luottamuksen ja turvallisuuden tunnetta. Opiskelijat saavat kertoa itsestään sen verran kuin itse haluavat. Kun opiskelijat tutustuvat muiden persoonaan, taustoihin ja näkökulmiin he pystyvät työskentelemään tuottavasti muissa oppimisprosessin vaiheissa.

Kolmannessa vaiheessa (Information exchange) vaihdetaan tietoa ja tehdään tehtäviä yhteistyössä opiskelijoiden muiden kanssa. Verkko-opetus mahdollistaa eriaikaisen vuorovaikutuksen, joten opiskelijat voivat hakea tietoa omaan tahtiin. Opiskelijat oppivat vuorovaikutuksessa muiden kanssa sekä opintojakson sisältöjä että oppimisympäristössä työskentelevistä ihmisistä. Kolmannessa vaiheessa tulee olla selkeä tehtävä ja toiminnan kohde. Tehtävän tulisi saada opiskelijat jakamaan tietoa toisilleen ja selittämään, tutkimaan ja tarkentamaan. Opiskelijoiden tulisi saada antaa palautetta toisilleen, jotta ymmärtäminen syventyisi. Tämä auttaa opiskelijoita siirtymään neljänteen vaiheeseen.

Neljäs porras (Knowledge construction) on luotu tiedon rakentamista varten. Vaiheessa useat opiskelijat alkavat tunnistamaan verkkopohjaisen vuorovaikutuksen mahdollisuuksia ja alkavat hallitsemaan oman tiedon rakentamista. Olennaista tässä vaiheessa on, että opiskelijat alkavat tuottamaan omaa tietoa. Tavoitteena on laajentaa opiskelijoiden ymmärrystä ja tarjota eri näkökulmia ja esimerkkejä. Tässä vaiheessa ei tule ilmaista tarkkaan mitä tulee oppia. Oppimistehtävien tulisi pohjautua tosi elämän konteksteihin ja tehtävän prosessit tulisi tuoda esiin, jotta määrätyt tavoitteet saavutetaan.

Viimeinen porras (Development) edustaa kehittymisen vaihetta. Opiskelijat käyttävät neljässä aikaisemmassa vaiheessa rakentunutta tietoa kehittämään ideoita. Usein opiskelijat osaavat tässä vaiheessa arvioida kriittisesti asioita ja reflektoida omaa toimintaa. Ohjaajan tulisi kehittää oppimistehtäviä, jotka mahdollistavat arvioinnin ja kritisoinnin. Opiskelijoiden tulee osata perustella omia päätelmiään. Lisäksi opiskelijoita tulee kannustaa refleктоimaan omaa oppimista kriittisesti.

Mallissa on esitetty portaiden lisäksi verkko-ohjaajan tehtäviä ja teknisen tuen roolia portaiden sisällä. Verkko-ohjaajan ja teknisen tuen tehtävät ovat erilaiset eri vaiheissa. Oikean laidan palkki kuvaa vuorovaikutuksen määrää eri vaiheissa. Mitä tummempi palkki on portaan kohdalla, sitä enemmän vaiheessa on vuorovaikutusta. Nuolella on merkitty oppimisen suunta, joka kulkee portaita ylöspäin. Tämä tarkoittaa, että opiskelija oppii vaihe vaiheelta enemmän eli rakentaa uutta tietoa aiemman tiedon pohjalta.

Kuvio 3: Salmonin (2013) 5-portainen opetuksen ja e-oppimisen malli

Oppimisympäristön ideointi lähti liikkeelle opintojakson osaamistavoitteiden tarkastelusta. Tässä vaiheessa sovelsin Kolin (2008) osaamistavoitteiden analysoinnin menetelmiä. Pyrin selvittämään miten nykyisen opintojakson sisällöt vastaavat opintojakson osaamistavoitteita. Lähdin avaamaan opetussuunnitelmassa olevia osaamistavoitteita kysymyksiksi. Luokittelin opintojaksolla aiemmin käytetyt sisällöt sopivaan osaamistavoitteeseen. Sisältöjen ja kysymysten kautta kehitin opintojaksoon liittyvät ydinsisällöt (liite 1).

Rakensin opintojakson osiot ydinsisältöjen mukaan. Ydinsisällöt etenevät helpoimmasta vaikeimpaan sisältöön, joka mahdollistaa tiedon syventymisen ja kehittämispohjaisen oppimisen. Tämä jälkeen rakensin LbD-mallin mukaisen käsikirjoituksen tai juonen, jonka mukaan oppimisen tulisi edistyä vaihe vaiheelta. Sovelsin Salmonin (2013) viisiportaista mallia käsikirjoituksen luomisessa. Tätä kautta muotoutui opintojakson kaksi ensimmäistä osiota. Kolmessa muussa osiossa oppiminen rakentuu Salmonin (2013) mallin mukaan tiedon vaihtamisesta kehittävämpään suuntaan. Osiot on myös rakennettu helpoimmasta vaikeampaan nousevaksi.

Verkko-opetus toteutetaan oppimistehtävin ohjattuna prosessina. Oppimisprosessin suunnitteluun käytin apuna Kolin (2008) työkalua oppimisprosessin suunnitteluun. Oppimisprosessi rakennettiin LbD-mallin mukaan, jotta oppimisprosessista tulisi kehittämispohjaisen oppimisen mukainen oppimisprosessi. Tein opintojakson oppimisprosessista selkeämmän kuvion, josta opiskelijat saavat selkeän kuvan opintojakson etenemisestä (liite 2).

5.4 Oppimisympäristön toteutus

Verkko-opetuksen sisältö rakennettiin tekstinkäsittelyohjelmaan, jonka mukaan sisältö syötettiin Optima-oppimisalustalle. Optimaan rakennettiin kansiot, jotka oli suunniteltu ennen sisällönviennin. Sisältöä muokattiin hieman sisällönviennin jälkeen oppimisalustalla. Oppimisympäristön etusivulla (liite 3) on perustiedot opintojaksosta. Oppimisympäristön muut osuudet on rakennettu oppimisprosessin opintokokonaisuuksien mukaan. Näin ollen osioita on viisi:

1. Työkalut ja oppimisprosessi (liite 4)
2. Tutustuminen ja ryhmäytyminen (liite 5)
3. Yrityksen talouden tulkinta (liite 6)
4. Toiminnanohjauksen merkitys (liite 7)
5. Mittarit johtamisen välineinä (liite 8).

Oppimisympäristöön on luotu myös ryhmätyökansio, jossa muodostetaan tiimit ryhmätehtäviä varten (liite 9). Lisäksi on luotu tiimien omat yksityiset kansiot ja kansio opiskelijan henkilökohtaisten arviointien seuraamiseen.

Haastattelun tulokset olivat hyvin samansuuntaisia teorian kanssa, joten osa opiskelijoiden näkemyksistä oli jo huomioitu verkko-opetuksen suunnittelussa. Haastattelun kautta tuli esille muutama asia, jonka vuoksi oppimisympäristöä muokattiin. Oppimisympäristöön vietiin paikat videoille, jotka voivat tehdä opintojaksosta eläväisemmän. Etusivulla opintojakson lehtori voi toivottaa opiskelijat tervetulleiksi ja kertoa yleistä tietoa opintojaksosta. Osiosivuilla on lehtori voi kertoa oppimistehtävät suullisesti, joka on joillekin opiskelijoille helpompi tapa ymmärtää ohjeet. Tätä kautta voidaan välttyä myös väärinymmärryksiltä.

Opintojakson osiosivut on tarkoitus paljastaa opintojakson aikataulun (liite 10) mukaan. Tätä kautta opiskelija ei häkelly oppimisympäristössä olevan materiaalin määrästä. Lisäksi tämä helpottaa opiskelijoiden aikataulussa pysymistä ja asettaa tahdin opintojaksolle. Osiossa olleet tehtävät tulisi saada valmiiksi ennen seuraavaan osioon siirryttäessä.

Ulkoasu rakentui muokkaamalla hieman Laurea-ammattikorkeakoulun valmista sivupohjaa. Oppimisympäristölle ei suunniteltu visuaalista ilmettä, vaan visuaalinen ilme muodostui kokei-

lemalla erilaisia ratkaisuja. Oppimisympäristön käytettävyyttä parannettiin lisäämällä sisällysluettelot osiosivuille. Sisällysluetteloon rakennettiin ankkurilinkit, jotta käyttäjä pääsee haluamaansa kohtaan nopeasti. Oppimisympäristöön vietiin Creative Commons -materiaalia olevia kuvia. Lisäksi osiosivuille luotiin paikat johdantovideoille, joissa opettaja antaa tehtävänannon suullisesti.

6 Pohdinta

Verkko-opetusta kehitetään jatkuvasti. On tärkeää, että hyväksi havaitut verkko-opintojaksot tuodaan kaikkien nähtäville. Tätä kautta verkko-opetuksen laatu kehittyy ja opettajat saavat uusia näkökulmia verkko-opetuksen suunnitteluun ja toteuttamiseen. Oli opetus verkossa tai ei, tärkeintä on että opiskelijat oppivat.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli rakentaa opintojaksolle verkko-oppimisympäristö Optimaan ja suunnitella opintojakson verkko-opetus. Verkko-opetukseen tuli olla mahdollisuus osallistua täysin virtuaalisesti ja sen tuli soveltua nuorten ja aikuisten koulutusohjelmaa suorittaville opiskelijoille. Opinnäytetyön tuloksena syntyi opintojakson oppimisympäristö ja verkko-opetuksen suunnitelma, joka on rakennettu teorian, haastatteluiden ja omien havaintojen pohjalta. Lisäksi tässä raportissa kuvataan työn eteneminen ja esitetään verkko-opetuksen teoriaa. Tätä kautta myös tuli osaamista ja ammatillista kehittymistä.

Haastatteluiden, omien havaintojen ja kirjallisuuden mukaan oppimisympäristön tulisi olla rakenteeltaan selkeä ja helposti hahmotettavissa. Huomioin verkko-opetuksen ja oppimisympäristön suunnittelussa tämän näkökulman. Oppimisympäristö rakentuu viidestä osiosta, jotka paljastuvat verkko-opetuksen edetessä aikataulun mukaan. Tällä pyritään siihen, että opiskelija löytää tarvittavat materiaalit ja hänellä on aikaa tutustua niihin. Lisäksi haluttiin välttää tiedon runsautta, joka saattaisi häkellyttää opiskelijan.

Loin kuvion oppimisprosessista, jonka kautta opiskelijan on tarkoitus saada selkeä kuva mitä opintojaksolla on tarkoitus oppia, miten opitaan ja missä opitaan. Pruikkonen (2012) suosii reittioppaan rakentamista opintojakson alkuun, jonka kautta opiskelija pystyy hahmottamaan edellä mainitut asiat. Lisäksi yksi verkko-oppimista estävä tekijä on verkko-opetuksen hahmottamisen vaikeus (Nevgi & Tirri 2003). Biggs (2003) tarkentaa, että oppimisen tavoitteet tulee esittää opiskelijoille jotta oppimisesta tulisi laadukasta. Tämä tulee esille myös Salmolin (2013) 5-portaisen mallin ensimmäisessä vaiheessa, jossa motivoidaan opiskelija oppimisprosessiin.

Pondin (2002) mukaan opettajan on haastavaa arvioida verkko-opetuksen kuormittavuutta, sillä kuormituksen arviointiin ei sovi samat menetelmät kuin lähiopetuksen kuormituksen arviointiin. Opintojakson käyneenä ja samantapaisia oppimistehtäviä tehneenä kuormittavuuden arviointi saattaa olla helpompaa kuin opettajalle. Käytin kuormittavuuden arviointiin erilaisia verkko-opetuksen kuormittavuuden arviointiin tarkoitettuja apuvälineitä.

Laadin alustavan aikataulun opintojaksolle, josta saa kuvan viikoittaisesta aikataulusta. Opiskelijalle on tärkeää, että oppimistehtävät pystyy suorittamaan aikataulun mukaan ja opettaja odottaa että ne tehdään aikataulun mukaan (Nevgi & Juntunen 2005). Hyvin laadittu aikataulu on tärkeä edellytys verkko-opetuksen onnistumiselle. Loin opintojaksolle aikataulun viikkojen tarkkuudella, jota apuna käyttäen opintojakson lehtori rakentaa lopullisen aikataulun opintojaksolle. Oppimistehtäviin arvioidun työmäärän perusteella opintojakso kuormittaa opiskelijoita tasaisesti koko opintojakson ajan.

Opetuksen suunnittelun apuna käytettiin teoriaa, opiskelijoiden haastatteluja ja omaa havainnointia verkko-opetuksesta. Verkko-opetus ja oppimisprosessi luotiin vahvasti teorian mukaan. Sovelsin teoriaa parhaani mukaan ja tein pieniä muutoksia haastatteluista saatujen tietojen kautta.

Opinnäytetyön tuloksena syntyi oppimisympäristö Optima-oppimisalustalle ja opintojakson verkko-opetuksen suunnitelma. Verkko-opetuksesta puuttuu osa oppimistehtävien ohjeistuksista ja oppimateriaalista, joita opintojakson lehtori täydentää. Lisäksi suunnittelin, että opintojakson lehtori tekee oppimisympäristöön johdantovideot, joissa hän toivottaa opiskelijat tervetulleeksi opintojaksolle ja käy oppimistehtävät suullisesti läpi.

Opinnäytetyöhön kuuluu myös lyhyt tutkimusosuus, jonka tarkoituksena oli selvittää verkko-opetuksen hyviä ja huonoja käytänteitä. Haastatteluiden kautta saatiin tietoa verkko-opetuksen hyvistä ja huonoista käytänteistä opiskelijoiden näkökulmista. Lisäksi opiskelijat antoivat kehitysideoita verkko-opetusta varten. Tutkimusjoukko oli hyvin pieni, joten tutkimustulokset eivät ole yleistettävissä. Haastatteluiden kautta saatiin kuitenkin hyviä ideoita ja opiskelijoiden näkemykset olivat samansuuntaisia teorian kanssa.

Verkko-opetuksen suunnittelun haasteena oli luoda opetuksesta LbD-mallin mukainen oppimisprosessi ja yhdistää siihen Salmonin (2013) 5-portainen malli. Teoria oli helposti ymmärrettävää, mutta sen soveltaminen oli haasteellisempaa. Suunnittelu helpottui käyttämällä apuna Kolin (2003) verkko-opetuksen suunnittelun työkaluja. Tätä kautta sain rakennettua opintojakson sisällöt selkeisiin osioihin ja loogisiin kokonaisuuksiin.

Verkko-opetuksen suunnitelmaa tarkastellessa on huomioitava, että verkko-opetuksen on suunnitellut opiskelija. On mahdollisuus, että osaa sovelletuista malleista on käytetty eri tavalla kuin on tarkoitettu. Malleista on ollut kuitenkin hyvin paljon apua verkko-opetuksen suunnittelussa.

Opintojakson 10 opintopisteen laajuus teki opintojakson suunnittelusta haastavan. Verkko-opetuksessa suositaan usein tiiviimpää sisältöä. Opintojakson sisältöjä tuli karsittua hieman aiempiin opintojaksoihin nähden. Sisällön karsimisesta huolimatta verkko-opintojaksolla saavutetaan kuitenkin opetussuunnitelmassa määritetyt oppimistavoitteet.

Verkko-opetuksen suunnittelussa huomioitiin lehtorin opintojakson ohjaamiseen menevät resurssit. Oppimistehtävin ohjatussa oppimisprosessissa oppimistehtävät on rakennettu siten, että ne eivät vie liikaa opettajan resursseja. Opiskelijat suunnittelevat osan oppimateriaalista ja osa arvioinnista annetaan yhteispalautteen kautta. Yksilötehtäville annetaan useimmiten yhteispalaute ja ryhmätehtäville henkilökohtaisempi palaute. Lisäksi useissa tehtävissä annetaan vertaisarviointi, joka helpottaa opettajan arviointia.

Verkko-opetuksen kehittämiseksi on luotava uusia rakenteita, joita testaamalla voidaan löytää hyviä verkko-opetuksen käytänteitä. Verkko-opetuksen suunnitteluprosessi on raportoitu oppinäytetyöhöni ja sitä voi soveltaa myös muiden opintojaksojen muuntamiseen verkko-opetuksiksi. On harmillista, että en voinut raportoida verkko-opetuksen testauksesta ja arvioinnista tässä työssä.

Verkko-opintojakson kehitys jatkuu opintojakson lehtorin puolesta. Verkko-opetusta testataan syyskuussa 2014 pienemmällä opiskelijaryhmällä. Verkko-opetusta voidaan kehittää opintojaksosta tulleen palautteen kautta. Jos verkko-opetuksesta saadaan hyvää palautetta, verkko-opetuksen suunnitteluprosessia, oppimisprosessia ja oppimisympäristön rakennetta voidaan soveltaa muiden opintojaksojen muuntamisessa verkko-opetuksiksi ja uusien verkko-opintojaksojen kehittämisessä.

Lähteet

Ammattikorkeakoululaki. 2003. 2003/351, 4 §.

Biggs, J. 2003. Teaching quality learning at university: What students does. 2nd edition. Maidenhead: Society for Research into Higher Education & Open University Press. Buckingham.

Discendum Oy. 2012. Optima. Opas käyttäjälle. http://akatemia.discendum.com/Optima-Opas_kayttajalle_27.9.2012.pdf. Viitattu 3.6.2014.

Etelä, R. 2007. Verkko-opiskeluympäristön käyttöönoton ohjaus ja konstruktivistinen oppimiskäsitys verkko-opetuksessa. Kehittämishankeraportti. Jyväskylän ammattikorkeakoulu: Ammatillinen opettajakorkeakoulu. http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/19627/jamk_1183452830_3.pdf?sequence=1. Viitattu 1.6.2014.

Eteläpelto, A. & Rasku-Puttonen, H. 1999. Projektioppimisen haasteet ja mahdollisuudet. Teoksessa Etäpelto, A. & Tynjälä, P. (toim.) Oppiminen ja asiantuntijuus. Työelämän ja koulutuksen näkökulmia. Juva: WSOY.

Hakkarainen, K., Lonka, K. & Lipponen, L. 1999. Tutkiva oppiminen. Älykkään toiminnan rajat ja niiden ylittäminen. Porvoo: WSOY.

Hakkarainen, K., Lonka, K. & Lipponen, L. 2004. Tutkiva oppiminen: Järki, tunteet ja kulttuuri oppimisen sytyttäjinä. Helsinki: WSOY.

Hakkarainen, K., Muukkonen, H., Seitamaa-Hakkarainen, P. & Lipponen, L. 1998. Tutkiva oppiminen. Essee 26.11.1998. Helsingin yliopisto.

Johnson, D. W. & Johnson, R. 1991. Learning together and alone. Cooperative, competitive and individualistic learning. 5th edition. Boston: Allyn and Bacon.

Kalliala, E. Verkko-opettamisen käsikirja. 2002. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Koistinen, K. 1998. Verkkopedagogiikka. Oppiva tietoyhteiskunta. <http://foto.hut.fi/~koksanen/oty/oty.html>. Viitattu 1.6.2014.

Koramo, M. 2007. Verkko-opetusyhteistyötä rakentamassa. Alueelliset toisen asteen etäopetusverkostot - kehittämishankkeen arviointi. Opetushallitus. Helsinki: Edita Prima Oy.

Korhonen, H. & Roponen, T. 2007. Verkkopedagogiikan sovellutuksia. Kehittämishankkeiden raportti. Jyväskylän ammattikorkeakoulu: Ammatillinen opettajakorkeakoulu. http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/19867/jamk_1183553925_7.pdf?sequence=1. Viitattu 1.6.2014.

Kullaslahti, J., Mäntylä, I., Pruikkonen, A. & Seilonen, L. 2007. Yhteistyössä kohti tulevaisuuden eOpettajaa. Teoksessa Tulevaisuuden eOpettaja. Yhteistyöllä malleja ja menetelmiä verkko-opetuksen suunnitteluun ja toteuttamiseen. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 7-12.

Laurea-ammattikorkeakoulu. 2011. Kehittämispohjaista oppimista. LbD-opas. http://www.laurea.fi/fi/tutkimus_ja_kehitys/julkaisut/Erilliset_julkaisut/Documents/LbD_opas_08072011_FI_lowres.pdf. Viitattu 18.6.2014.

Lifländer, V-P. 1999. Verkko-oppiminen. Yhteistoiminnallinen oppiminen verkossa. Helsinki: Edita.

Manninen, J. 2003. Ohjaus verkkopohjaisessa oppimisympäristössä. Teoksessa Matikainen, J. (toim.) Oppimisen ohjaus verkossa. Helsingin yliopiston Tutkimus- ja koulutuskeskus Palmenia. Oppimateriaaleja 121. Helsinki: Yliopistopaino.

- Mäkinen. 2005. Mitä verkko-ohjauksella tarkoitetaan?
<http://www15.uta.fi/arkisto/verkkotutor/verkkopedagogiikka/index.php?valinta=10>. Viitattu 1.3.2014.
- Mänty, I. & Nissinen, P. 2005. Ideasta toteutukseen - verkko-opetuksen suunnittelu ja hallinta. Laurea-ammattikorkeakoulun julkaisusarja. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Nevgi, A. & Heikkilä, M. 2005. Yliopistollinen verkko-opetus. Teoksessa Nevgi, A., Löfström, E. & Evälä, A. (toim.) Laadukkaasti verkossa, 19-33.
- Nevgi, A. & Juntunen, M. 2005. Laadukas oppiminen verkossa - opettajien ja opiskelijoiden kokemukset. Teoksessa Nevgi, A., Löfström, E. & Evälä, A. (toim.) Laadukkaasti verkossa, 45-80.
- Nevgi, A. & Tirri, K. 2003. Hyvää verkko-opetusta etsimässä. Oppimista edistävät ja estävät tekijät verkko-oppimisympäristöissä - opiskelijoiden kokemukset ja opettajien arvioit. Kasvatustalan tutkimuksia - Research in Educational Series. 15. Turku: Suomen kasvatustieteellinen seura.
- Nyman, P. & Kanerva, K. 2005. Oppijan tiedonkäsittelyjärjestelmän huomioiminen laadukkaasti verkko-opetuksen suunnittelussa. Teoksessa Nevgi, A., Löfström, E. & Evälä, A. (toim.) Laadukkaasti verkossa, 95-108.
- Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2009. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. 1-2 painos. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Pond, W.K. 2002. Distributed Education in the 21st Century: Implications for Quality Assurance. Online Journal of Distance Learning Administration, Vol. V(No II), Summer 2002.
<http://www.westga.edu/~distance/ojdla/summer52/pond52.html>. Viitattu 16.8.2014.
- Pruikkonen, A. 2012. Suunnittele hyvin: auta opiskelijaa navigoimaan verkkoviidakossa. Teoksessa Kokkonen, S. & Liisanantti, E. (toim.) Etä- ja verkko-opetus onnistumaan. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun julkaisuja. Sarja C. Oppimateriaalit 4/2012.
http://www3.tokem.fi/kirjasto/tiedostot/Kokkonen_Liisanantti_C_4_2012.pdf. Viitattu 1.6.2014.
- Repo-Kaarento, S. 1994. Yhteistoiminnallisen oppimisen teoreettista taustaa. Aikuiskasvatus.
- Repo-Kaarento, S. 2006. Yliopisto-opetuksen yhteistoiminnallinen kehittäminen. Helsingin Avoimen yliopiston julkaisusarja 2. Helsinki: Yliopistopaino.
- Sahlberg, P. & Sharan, S. 2002. Johdantoluku- Teoksessa Sahlberg, P. & Sharan, S. (toim.). Yhteistoiminnallisen oppimisen käsikirja. Helsinki: WSOY
- Salmon, G. 2013. E-tivities. The key to active online learning. 2. uudistettu painos. Lontoo ja New York: Routledge.
- Sinclair, R. 2003. Components of quality in distance education. Quality practise in computer supported collaborative learning. Teoksessa Davies, G. & Stacey, E. (toim.) Quality Education @ a Distance: Working conference: proceedings. Massachusetts, Boston: Kluwer Academic Publishers, 119-128.
- Vesterinen, P. 2001. Projektioiskelu ja -oppiminen ammattikorkeakoulussa. Jyväskylä studies in education. Psychology and social research 189. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- VirtuaaliMK. 2013. Strategiakysely 2013. Tulosten yhteenveto.
<http://www2.amk.fi/esitykset/VirtuaaliAMKstrategiakysely2013.pdf>. Viitattu 17.8.2014.

Kuviot

Kuvio 1: Tutkivan oppimisen prosessi (Hakkarainen, Lonka, Lipponen 2004, 300).	9
Kuvio 2: LbD-toimintamallin vaiheet (Laurea-ammattikorkeakoulu 2011).	11
Kuvio 3: Salmonin (2013) 5-portainen opetuksen ja e-oppimisen malli	21

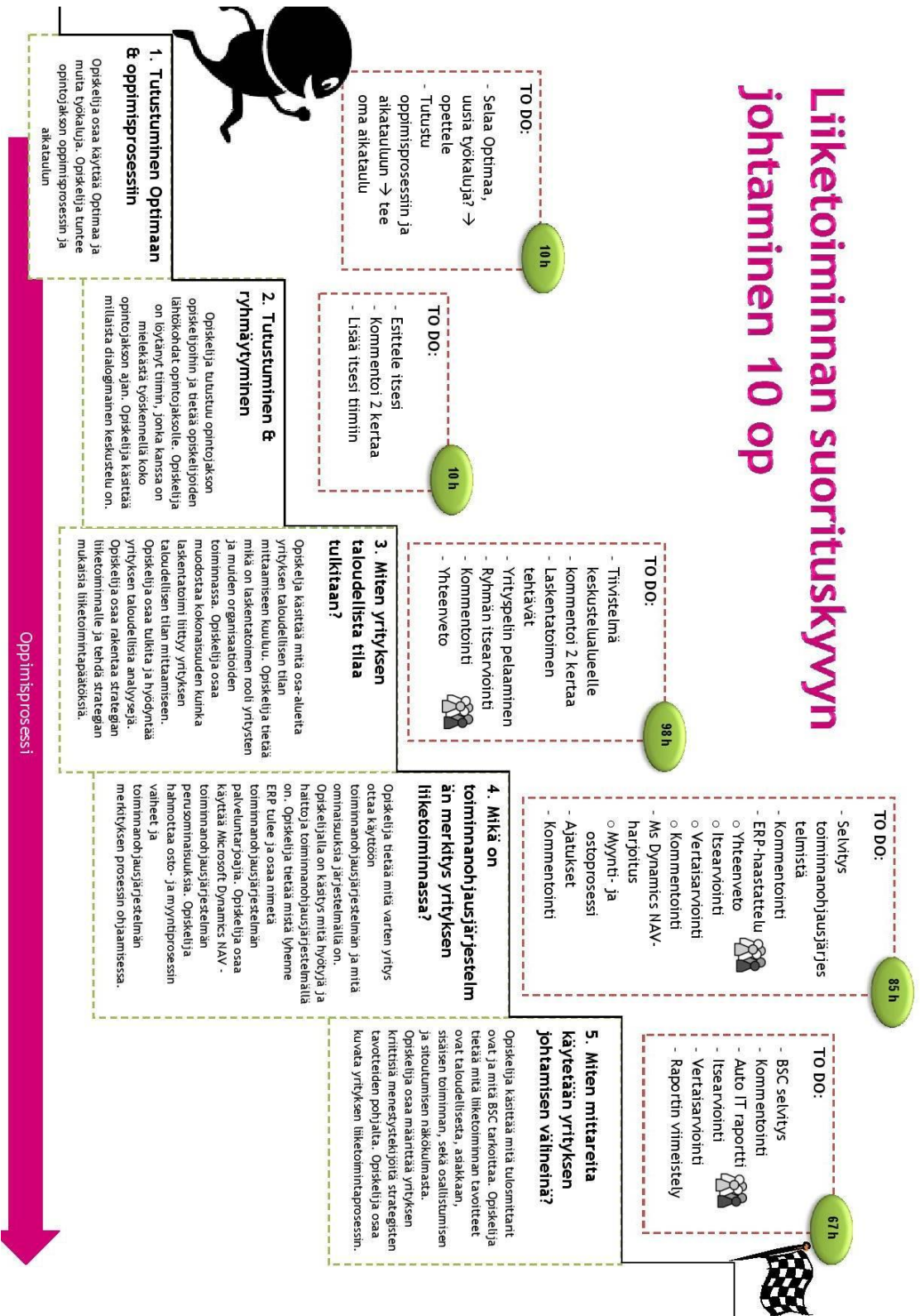
Liitteet

Liite 1 Opintojakson ydinsisältöjen rakentuminen osaamistavoitteiden kautta	30
Liite 3 Oppimisympäristön etusivu	32
Liite 4 Oppimisympäristön ensimmäinen osio.....	33
Liite 5 Oppimisympäristön toinen osio	34
Liite 6 Oppimisympäristön kolmas osio	35
Liite 7 Oppimisympäristön neljäs osio	36
Liite 8 Oppimisympäristön viides osio.....	37
Liite 9 Ryhmäkansio	38
Liite 10 Opintojakson aikataulu	39

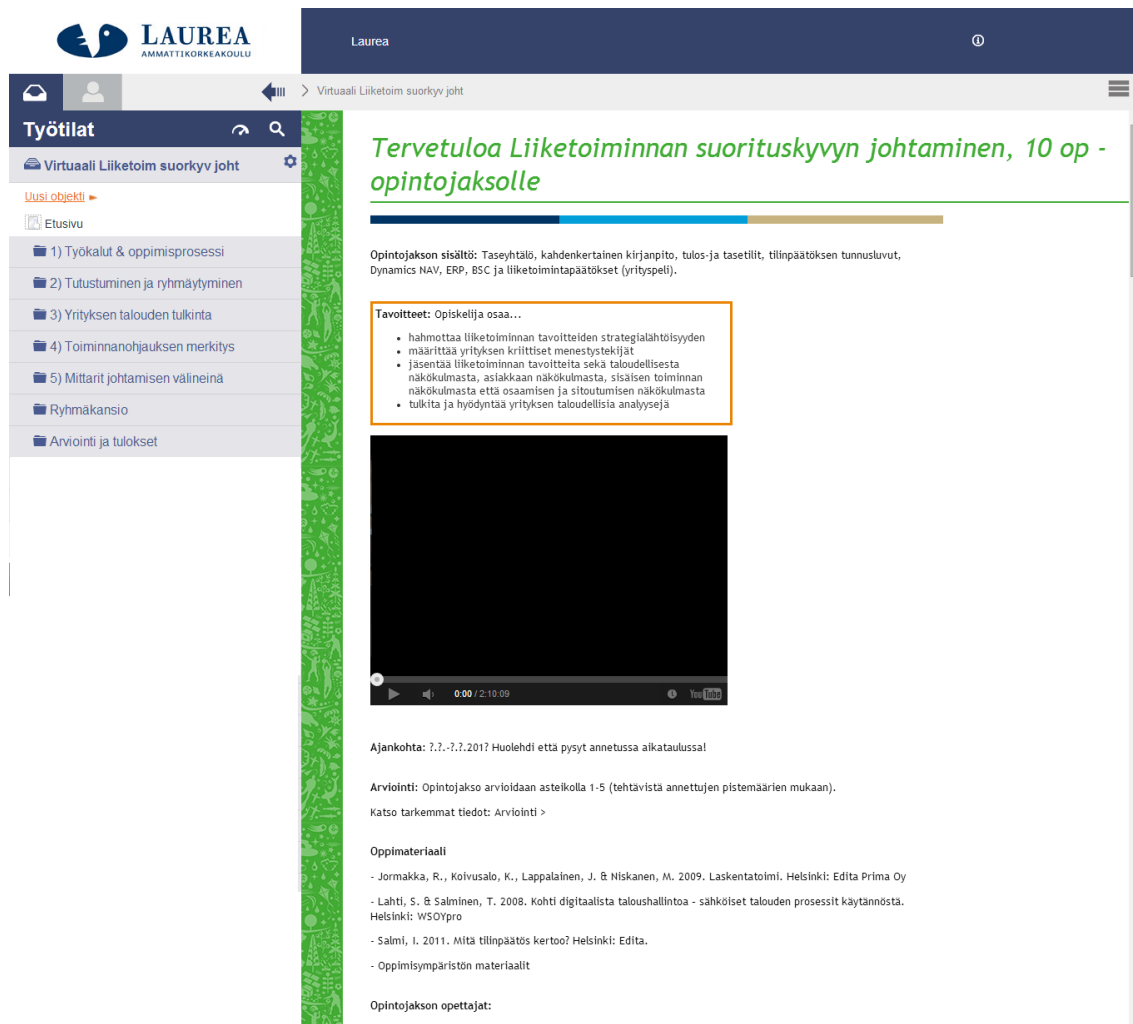
Liite 1 Opintojakson ydinsisältöjen rakentuminen osaamistavoitteiden kautta

Osaamistavoitteet	Käsitteet	Analysointi kysymyksillä	Sisällöt	Ydinsisällöt
Opiskelija osaa hahmottaa liiketoiminnan tavoitteiden strategialähtöisyyden	Liiketoiminnan strategialähtöisyys	Mitä liiketoiminnan strategialähtöisyydellä tarkoitetaan? Miten liiketoiminnan strategialähtöisyyttä hahmotetaan? Miksi liiketoiminta on strategialähtöistä?	BSC ERP Osajärjestelmät	Toiminnanohjausjärjestelmän merkitys yrityksen liiketoiminnassa Taloushallinnon merkitys yrityksen liiketoiminnassa
Opiskelija osaa määrittää yrityksen kriittiset menestystekijät	Yrityksen kriittiset menestystekijät	Mitkä ovat yrityksen kriittiset menestystekijät? Miten määritetään yrityksen kriittiset menestystekijät? Miksi yrityksen kriittiset menestystekijät määritetään?	BSC Case: Auto IT	Yrityksen kriittiset menestystekijät yritysstrategian perustana
Opiskelija osaa jäsentää liiketoiminnan tavoitteita sekä taloudellisesta näkökulmasta, asiakkaan näkökulmasta, sisäisen toiminnan näkökulmasta että osaamisen ja sitoutumisen näkökulmasta	Liiketoiminnan tavoitteet (näkökulmat: taloudellinen, asiakas, sisäinen, osallistuminen & sitoutuminen)	Mitä ovat liiketoiminnan tavoitteet? Mitä eri näkökulmia liiketoiminnan tavoitteiden tarkasteluun on? Miten liiketoiminnan tavoitteita tarkastellaan: - taloudellisesta - asiakkaan - sisäisestä - osallistumisen ja sitoutumisen näkökulmista. Miksi liiketoiminnan tavoitteita laaditaan?	BSC	Mittarit yrityksen johtamisen välineinä
Opiskelija osaa tulkita ja hyödyntää yrityksen taloudellisia analyysejä	Yrityksen taloudelliset analyysit	Mitkä ovat yrityksen taloudelliset analyysit? Miten yrityksen taloudellisia analyysejä tulkitaan? Miten yrityksen taloudellisia analyysejä hyödynnetään? Miksi yrityksellä on taloudellisia analyysejä?	Laskentatoimi Kirjaus-tulos-tase-rahoituslaskelma Kaksinkertainen kirjanpito Päiväkirja Pääkirja Toimintakertomus Taloushallinnon tunnusluvut Budjetointi Katelaskenta Yrityspeli (Hotelin johtaminen)	Laskentatoimi yrityksen talousjohtamisen tukena Tunnusluvut ja mittarit talousjohtamisen välineinä

Liiketoiminnan suorituskyvyn johtaminen 10 op

Liite 3 Oppimisympäristön etusivu

The screenshot displays the Laurea learning environment interface. At the top left is the Laurea logo and name. The main header shows the course title: "Tervetuloa Liiketoiminnan suorituskyvyn johtaminen, 10 op -opintojaksolle". Below the header, there is a section for "Opintojakson sisältö" (Course content) and "Tavoitteet" (Objectives). The objectives are listed in a bulleted format. A video player is embedded below the objectives, showing a black screen with a play button and a progress bar. Below the video player, there is a section for "Ajankohta" (Timing) and "Arviointi" (Assessment). The "Oppimateriaali" (Learning material) section lists several references. The "Opintojakson opettajat" (Course lecturers) section is also present.

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Laurea

Virtuaali Liiketoim suorikyv joht

Työtilat

Virtuaali Liiketoim suorikyv joht

Uusi objekti ▶

Etusivu

- 1) Työkalut & oppimisprosessi
- 2) Tutustuminen ja ryhmäytyminen
- 3) Yrityksen talouden tulkinta
- 4) Toiminnanohjauksen merkitys
- 5) Mittarit johtamisen välineinä
- Ryhmäkansio
- Arviointi ja tulokset

Tervetuloa Liiketoiminnan suorituskyvyn johtaminen, 10 op -opintojaksolle

Opintojakson sisältö: Taseyhtälö, kahdenkertainen kirjanpito, tulos- ja tasetilit, tilinpäätöksen tunnusluvut, Dynamics NAV, ERP, BSC ja liiketoimintapäätökset (yrityspeli).

Tavoitteet: Opiskelija osaa...

- hahmottaa liiketoiminnan tavoitteiden strategialähtöisyyden
- määrittää yrityksen kriittiset menestystekijät
- jäsentää liiketoiminnan tavoitteita sekä taloudellisesta näkökulmasta, asiakkaan näkökulmasta, sisäisen toiminnan näkökulmasta että osaamisen ja sitoutumisen näkökulmasta
- tulkita ja hyödyntää yrityksen taloudellisia analyysejä

Ajankohta: 7.7.-7.7.2017 Huolehdi että pysyt annetussa aikataulussa!

Arviointi: Opintojakso arvioidaan asteikolla 1-5 (tehtävistä annettujen pistemäärien mukaan).
Katso tarkemmat tiedot: [Arviointi >](#)

Oppimateriaali

- Jormakka, R., Koivusalo, K., Lappalainen, J. & Niskanen, M. 2009. Laskentatoimi. Helsinki: Edita Prima Oy
- Lahti, S. & Salminen, T. 2008. Kohti digitaalista taloushallintoa - sähköiset talouden prosessit käytännössä. Helsinki: WSOYpro
- Salmi, I. 2011. Mitä tilinpäätös kertoo? Helsinki: Edita.
- Oppimisympäristön materiaalit

Opintojakson opettajat:

Liite 4 Oppimisympäristön ensimmäinen osio

The screenshot displays the Laurea learning environment interface. At the top left is the Laurea logo (AMMATTIKORKEAKOULU). The main header is dark blue with the text 'Laurea' and a user icon. Below the header, a breadcrumb trail reads 'Virtuaali Liiketoim suorqv joht > 1) Työkalut & oppimisprosessi'. On the left, a sidebar titled 'Työtilat' contains a list of items: 'Virtuaali Liiketoim suorqv joht', '1) Työkalut & oppimisprosessi' (selected), 'Uusi objekti', 'Työkalut ja oppimisprosessi', 'Oppimisprosessi_kuvio_v1.pdf', 'Aikataulu', 'Työkalujen käyttöohjeet', 'Arviointi', 'Kysymyksiä & vastauksia -keskustelualue', '2) Tutustuminen ja ryhmäytyminen', '3) Yrityksen talouden tulkinta', '4) Toiminnanohjauksen merkitys', '5) Mittarit johtamisen välineinä', and 'Ryhmäkansio'. The main content area features the title 'Työkalut & oppimisprosessi' in green. Below the title is a horizontal bar with blue and yellow segments. To the right is an image of a road stretching into the distance under a blue sky. The text below the image reads: 'Oppimistehtävä: Tutustu Optimaan ja muiden opintojaksolla käytettävien työkalujen käyttöön. Tutustu oppimisprosessiin ja opintojaksos aikatauluun.' and 'Oppimateriaali: Optima työtlla ja ohjeistus työkalujen käyttöön. Opintojaksos oppimisprosessi ja aikataulu.' At the bottom, a box contains the text: 'Oppimistavoitteet: Osaan käyttää Optiman työkaluja ja muita opintojaksoslla käytettäviä työkaluja. Tiedän kuinka opintojaksos etenee ja hahmotan opintojaksos oppimisprosessiin.'

Liite 5 Oppimisympäristön toinen osio

LAUREA AMMATTIKORKEAKOULU

Laurea

Virtuaali Liiketoim suority joht > 2) Tutustuminen ja ryhmäytyminen

Työtilat

- Virtuaali Liiketoim suority joht
- 1) Työkalut & oppimisprosessi
- 2) Tutustuminen ja ryhmäytyminen**
 - Uusi objekti ▶
 - Tutustuminen ja ryhmäytyminen
 - Oma esittely ja kommentointi
- 3) Yrityksen talouden tulkinta
- 4) Toiminnanohjauksen merkitys
- 5) Mittarit johtamisen välineinä
- Ryhmäkansio
- Arviointi ja tulokset

Tutustuminen & ryhmäytyminen

1. Orientoituminen opintojaksolle:

Esittele itsesi lyhyesti keskustelalueella > ja kerro millä osin opintojakson sisällöt ovat tuttuja. Mitä tiedät jo ennestään, mikä on uutta, mitä toivot ja odotat opintojaksolta? Kommentoi kahden muun opiskelijatoverin kirjoitusta.

Kun olet tutustunut opiskelijatovereihin lisää itsesi 3-4 henkilön tiimiin, jossa työskentelet koko opintojakson ajan. Tiimit muodostetaan ryhmäkansiossa >

Arviointi: HYV/HYL

Osaamistavoitteet: Olen tutustunut opintojakson opiskelijoihin ja tiedän heidän lähtökohdat opintojaksolle. Olen löytänyt tiimin, jonka kanssa on mielekästä työskennellä koko opintojakson ajan. Käsitän millaista on dialogimainen keskustelu

Ohjaus dialogimaiseen keskusteluun

Oma esittely: Kerro itsestäsi ja kysy lopuksi kysymys jokin tutustumista edesauttava kysymys. Mene keskustelalueelle ja klikkaa "Uusi aihe" ja nimeä esimerkiksi "Maija esittäytyi".

Kommentointi (2x): Kommentoinnilla tarkoitetaan toisen esittelyn kommentointia tai jonkun kommentoinnin kommentointia. Yksi opiskelija vastaa edelliseen kysymykseen ja kommentoi edellisen kirjoittajan tekstiä. Kirjoita mitä yhteistä sinulla ja edellisellä kirjoittajalla on tai miten kokemuksenne tai näkemysenne eroaa. Opiako jotain uutta? Tee kirjoituksista lyhyitä, jotta opiskelijat jaksavat lukea kirjoituksesi!

Keskustelussa pyritään dialogiin eli yhden opiskelijan kirjoitukseen ja kysymykseen vastataan seuraavassa kommentissa. Seuraava kommentti vastaa taas edellisen kirjoittajan tekstiin.

Liite 6 Oppimisympäristön kolmas osio

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Laurea

Virtuaali Liiketoim suoravy joht > 3) Yrityksen talouden tulkinta

Työtilat

- Virtuaali Liiketoim suoravy joht
- 1) Työkalut & oppimisprosessi
- 2) Tutustuminen ja ryhmäytyminen
- 3) Yrityksen talouden tulkinta**
- Uusi objekti ▶
- Yrityksen talouden tulkinta
- Tiivistelmä & kommentointi
- Palautus - Laskentatoimen tehtävät
- Yrityspeli - Itsearviointi & kommentointi
- 4) Toiminnanohjauksen merkitys
- 5) Mittarit johtamisen välineinä
- Ryhmäkansio
- Arviointi ja tulokset

Yrityksen talouden tulkinta

Sisäily

- Tutustu miten yrityksen taloudellista tilaa mitataan
 - A) Tutustu >
 - B) Laskentatoimen tehtävät >
 - C) Tiivistelmä >
 - D) Kommentoi >
- Hotellin johtaminen
 - E) Ohjeistus yrityspelin pelaamiseen >
 - F) Ryhmän itsearviointi >
 - G) Kommentointi >
 - H) Yhteenveto >

1. Tutustu miten yrityksen taloudellista tilaa mitataan

A) Tutustu kuinka yrityksen taloudellista tilaa voidaan mitata oppimateriaalin avulla.

Oppimateriaali: Mita tilinpäätös kertoo??

Oppimistavoitteet: Käsitän mitä osa-alueita yrityksen taloudelliseen mittaamiseen kuuluu. Tiedän mikä on laskentatoimen rooli yritysten ja muiden organisaatioiden toiminnassa. Pystyn hakemaan tietoa itsenäisesti ja perehtyä annettuun aineistoon.

B) Laskentatoimen tehtävät

Oppimateriaali: Jormakka, R., Koivusalo, K., Lappalainen, J. & Niskanen, M. 2009. Laskentatoimi. Helsinki: Edita Prima Oy.

Lue kappaleet 1, 2, 3, 4, 6, 8.

Tehtävät:

s. 39, tehtävä 2a Marja Manninen, s. 39 >
s. 64, tehtävä 2 Onnin yritys >
s. 143, tehtävä 4 Riitan metalli

Palauta vastaukset Word- tai Excel-tiedostona palautuskansioon.

Oppimistavoitteet: Osaan laskea laskentatoimeen liittyviä laskuja ja ymmärtän miten ne liittyvät yrityksen taloudelliseen tilan mittaamiseen.

C) Kirjoita keskustelualueelle > n. luskan verran tekstiä miten yrityksen taloudellista tilaa voidaan mitata ja miten laskentatoimi liittyy yrityksen taloudelliseen tilan mittaamiseen

Liite 7 Oppimisympäristön neljäs osio

Laurea
①

Virtuaali Liiketoim suority joht > 4) Toiminnanohjauksen merkitys
☰

Työtilat

- Virtuaali Liiketoim suority joht
- 1) Työkalut & oppimisprosessi
- 2) Tutustuminen ja ryhmäytyminen
- 3) Yrityksen talouden tulkinta
- 4) Toiminnanohjauksen merkitys**
- Uusi objekti ▶
- 2) Toiminnanohjauksen merkitys
 - Keskustelualue - yhteenvedot
 - Keskustelualue - itsearviointi
- 5) Mittarit johtamisen välineinä
- Ryhmäkansio
- Arviointi ja tulokset

Toiminnanohjauksen merkitys

Sisällys

1. Tutustu miten yrityksen taloudellista tilaa mitataan
 - A) Selvitys >
 - B) Kommentointi >
2. ERP-haastattelu
 - C) Yhteenveto >
 - D) Itsearviointi >
 - E) Vertaisarviointi & kommentointi >
3. Ms Dynamics NAV
 - F) Ms Dynamics NAV harjoitus & myynti- ja ostoprosessi
 - G) Ajatukset
 - H) Kommentointi

1. Toiminnanohjauksen merkitys yrityksen liiketoiminnassa

A) Selvitä mikä on toiminnanohjauksen merkitys ja mitä sillä tehdään. Kirjoita n. 1 liuskan selvitys keskustelualueelle.

Oppimateriaali: ??????????????????

Oppimistavoitteet: Tiedän mitä varten yritys ottaa käyttöön toiminnanohjauksen ja mitä ominaisuuksia järjestelmällä on. Minulla on käsitys mitä hyötyjä ja haittoja toiminnanohjauksen järjestelmällä on. Tiedän mistä lyhenne ERP tulee ja osaan nimetä toiminnanohjauksen palveluntarjoajia.

B) Kommentoi yhden opiskelijatoverin selvitystä, johon ei olla vielä kommentoitu.

Oppimistavoitteet: Minulla on tarkempi käsitys toiminnanohjauksen liittyvistä tekijöistä. Osaan arvioida opiskelijatoverin tekstiä rakentavasti.

Oppimistavoitteet: Minulla on tarkempi käsitys toiminnanohjauksen liittyvistä tekijöistä. Osaan arvioida opiskelijatoverin tekstiä rakentavasti.

2. ERP -haastattelu

C) Tässä osiotta toteutatte ryhmätyönä sähköpostihaastattelun yritykseen, jossa on käytössä ERP-järjestelmä. Ryhmä hakee sähköpostihaastattelun kautta tietoa ERP-järjestelmän käytön otosta valitsemissaan yrityksessä. Lisäksi selvitetään ERP-järjestelmän hyötyjä ja haittoja. Ryhmä tekee haastattelun tuloksista yhteenvedon keskustelualueelle.

Haastattelun kautta halutaan saada selville mm.:

Liite 8 Oppimisympäristön viides osio

LAUREA AMMATTIKORKEAKOULU

Laurea

Virtuaali Liiketoim suorqv joht > 5) Mittarit johtamisen välineinä

Työtilat

- Virtuaali Liiketoim suorqv joht
- 1) Työkalut & oppimisprosessi
- 2) Tutustuminen ja ryhmäytyminen
- 3) Yrityksen talouden tulkinta
- 4) Toiminnanohjauksen merkitys
- 5) Mittarit johtamisen välineinä

Uusi objekti ▶

- Mittarit johtamisen välineinä
- BSC-keskustelualue
- Auto IT taustat - visio puuttuu
- Auto IT -keskustelualue
- Vilmeistellyn raportin palautus
- Ryhmäkansio

Mittarit johtamisen välineinä

Sisällys

- Balanced Scorecard käsitteenä
 - Selvitys >
 - Kommentointi >
- Kehittämisprojekti: Auto IT
 - Raportti >
 - Itsearviointi >
 - Vertaisarviointi & kommentointi >
 - Raportin viimeistely >

0:00 / 21:22

1. Balanced Scorecard käsitteenä

A) Selvitä mikä on Balanced Scorecard. Selvitä liiketoiminnan tavoitteet taloudellisesta, asiakkaan, sisäisen toiminnan, sekä osaamisen ja sitoutumisen näkökulmasta.

Oppimateriaali: Malmi, T., Peltola, J. & Toivanen, J. 2006. Balanced Scorecard - rakenna ja sovelle tehokkaasti. Helsinki: Talentum.

Oppimistavoitteet: Käsitän mitä tulosmittarit ovat ja mikä on BSC. Tiedän mitä liiketoiminnan tavoitteet ovat taloudellisesta, asiakkaan, sisäisen toiminnan, sekä osallistumisen ja sitoutumisen näkökulmasta.

B) Kommentoi yhden opiskelijatoverin selvitystä, jota ei olla vielä kommentoitu. Kommentoi vielä yhden opiskelijan kommentointia.

Oppimistavoitteet: Minulla on tarkempi käsitys tulosmittareista ja niiden merkityksestä liiketoiminnan strategian kannalta. Osaan kommentoida opiskelijatoverin tekstiä rakentavasti ja hallitseen dialogimaisen keskustelun.

2. Kehittämisprojekti: Auto IT

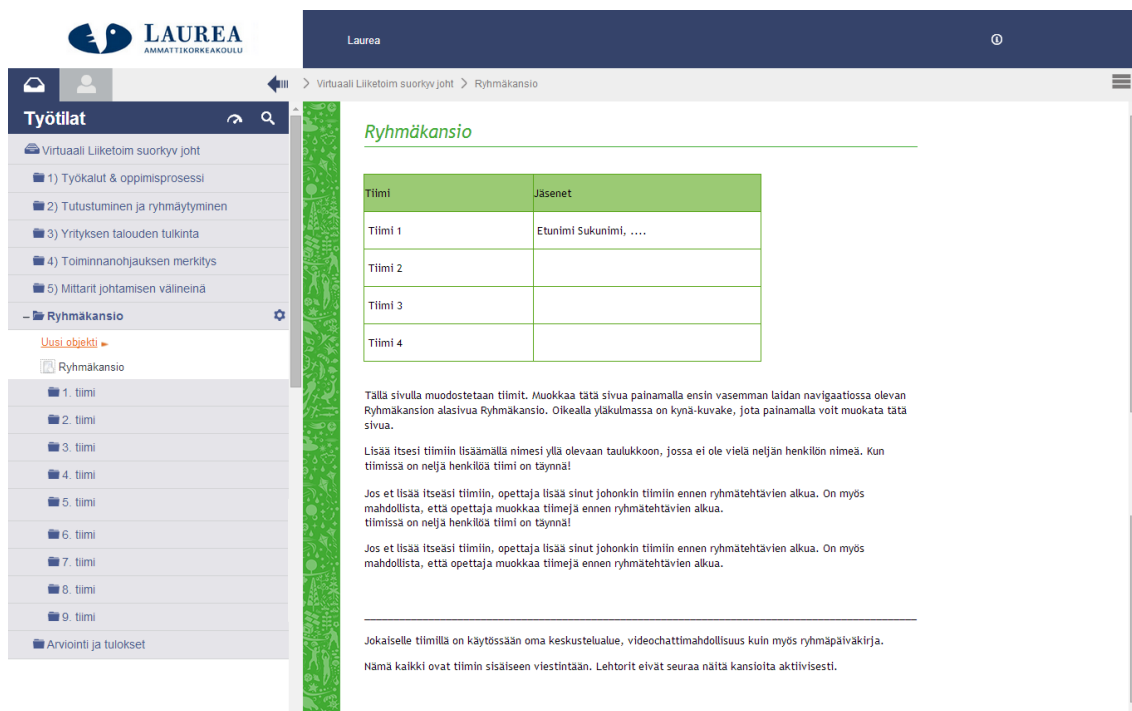
C) Tässä osiotta rakennatte ryhmätyönä kuvitteelliselle yritykselle tulosmittarit ja kuvaatte yrityksen liiketoimintaprosessin. Ryhmätöön pohjaksi on rakennettu raporttipohja, jonka täydennätte yhteisessä Google Docs -dokumentissa. Valmis dokumentti palautetaan keskustelualueelle.

Oppimateriaali: Liiketoimintaprosessi???? Olve, Roy & Wetter strateginen ohjausjärjestelmä.

Taustatiedot yrityksestä >

Liite 9 Ryhmäkansio

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Laurea

Virtuaali Liiketoim suorky joht > Ryhmäkansio

Työtilat

- Virtuaali Liiketoim suorky joht
- 1) Työkalut & oppimisprosessi
- 2) Tutustuminen ja ryhmäytyminen
- 3) Yrityksen talouden tulkinta
- 4) Toiminnanohjauksen merkitys
- 5) Mittarit johtamisen välineinä
- Ryhmäkansio**

Uusi objekti

Ryhmäkansio

- 1. tiimi
- 2. tiimi
- 3. tiimi
- 4. tiimi
- 5. tiimi
- 6. tiimi
- 7. tiimi
- 8. tiimi
- 9. tiimi
- Arviointi ja tulokset

Ryhmäkansio

Tiimi	Jäsenet
Tiimi 1	Etunimi Sukunimi,
Tiimi 2	
Tiimi 3	
Tiimi 4	

Tällä sivulla muodostetaan tiimit. Muokkaa tätä sivua painamalla ensin vasemman laidan navigaattiossa olevan Ryhmäkansion alisivua Ryhmäkansio. Oikealla yläkulmassa on kynä-kuvake, jota painamalla voit muokata tätä sivua.

Lisää itseä tiimiin lisäämällä nimesi yllä olevaan taulukkoon, jossa ei ole vielä neljän henkilön nimeä. Kun tiimissä on neljä henkilöä tiimi on täynnä!

Jos et lisää itseäsi tiimiin, opettaja lisää sinut johonkin tiimiin ennen ryhmätehtävien alkua. On myös mahdollista, että opettaja muokkaa tiimejä ennen ryhmätehtävien alkua.

Jos et lisää itseäsi tiimiin, opettaja lisää sinut johonkin tiimiin ennen ryhmätehtävien alkua. On myös mahdollista, että opettaja muokkaa tiimejä ennen ryhmätehtävien alkua.

Jokaiselle tiimillä on käytössään oma keskustelualue, videochattimahdollisuus kuin myös ryhmäpäiväkirja.

Nämä kaikki ovat tiimin sisäiseen viestintään. Lehtorit eivät seuraa näitä kansioita aktiivisesti.

Liite 10 Opintojakson aikataulu

Aikataulu

Osio	Palautuspäivä	Oppimistehtävät	Tehtävätyyppi	Arvioitu työ määrä	Opettajan toiminta
1) Työkalut & oppimisprosessi	vk 1	Tutustu Optimaan, työkaluihin, oppimisprosessiin ja aikatauluun. Tee oma aikataulusi. Varaa tarvittavat oppikirjat	Yksilötyö	10 h	Opettaja vastaa opiskelijoiden viesteihin, jos työkalujen käytössä, aikataulussa tai muussa sisällössä ongelmia.
2) Tutustuminen & Ryhmytyminen	vk 2	A) Esitteli itsesi B) Kommentoi 2 kertaa C) Lisää itsesi tiimiin	Yksilötyö, vuorovaikutteinen	20 h	Opettaja seuraa miten dialogimainen keskustelu etenee ja varmistaa keskustelun päättyessä, että jokainen on esittänyt ja kommentoinut kahden muun kirjoitusta. Opettaja kirjoittaa keskustelualueelle yhteenvedon opiskelijoiden esittäytymisestä ja antaa palautetta dialogimaisen keskustelun onnistumisesta. Lisäksi opettaja antaa tehtävästä hyväksytyt/hylätyt merkinnän.
3) Yrityksen talouden tulkinta	vk 3	A) Tutustu kirjallisuuteen	Yksilötyö	10 h	Opettaja arvioi tehtävät ja antaa tarvittaessa yhteisen palautteen tehtävistä.
		B) Laskentatoimen tehtävät	Yksilötyö	10 h	
	vk 4	C) Tiivistelmä	Yksilötyö	15 h	Opettaja seuraa keskustelua ja antaa yhteisen palautteen.
		D) Kommentointi	Yksilötyö	5 h	
	vk 5-6	E) Yrityspelin pelaaminen	Ryhmytyö	35 h	Opettaja seuraa keskustelua ja kommentoi tiimien liiketoimintapäätöksiä Cesim OnService-yrityspelin keskustelualueella.
	vk 7	F) Ryhmän itsearviointi	Ryhmytyö	11 h	Opettaja arvioi tiimien pelaamisen liiketoimintapäätöksiä ja itsearvioinnin perusteella. Arvioinnissa otetaan myös huomioon kehitysehdotukset, joita opiskelijat ovat antaneet yhteenvedossa.
G) Kommentointi		Yksilötyö	2 h		
H) Yhteenvedo	Yksilötyö	10 h			
4) Toiminnanohjauksen merkitys	vk 8	ERP-haastattelun kohteen hakeminen	Ryhmytyö	15 h	Opettaja muistuttaa, että haastattelun kohderyhmä kannattaa löytää hyvissä ajoin. Opettaja arvioi opiskelijoiden selvitykset ja antaa yhteisen palautteen dialogimaisesta keskustelusta.
		A) Selvitys	Yksilötyö		
		B) Kommentointi	Yksilötyö	5 h	
	vk 9-10	C) ERP-haastattelun yhteenvedo	Ryhmytyö	25 h	Opettaja seuraa opiskelijoiden vertaisarviointia ja antaa arvion tiimeille yhteenvedosta. Opettaja lähettää opiskelijoille henkilökohtaiset käyttäjätunnukset ja salasanat Ms Dynamics NAV -tehtävää varten.
		D) Itsearviointi	Ryhmytyö	2 h	
	vk 11	E) Vertaisarviointi & kommentointi	Ryhmytyö	3 h	Opettaja antaa teknistä tukea Microsoft Dynamics NAV -järjestelmän käytössä keskustelun alueen kautta.
	vk 12-13	F) MS Dynamics NAV harjoitus & myynti- ja ostoprosessi	Yksilötyö	30 h	Opettaja tarkistaa, että kaikki ovat palauttaneet Ms Dynamics NAV ja osto- ja myyntiprosessi tehtävän palautuslaatikkoon ja arvioi työt.
vk 13	G) Ajatukset	Yksilötyö	3 h	Opettaja antaa yhteisen palautteen keskustelulle käydystä keskustelusta.	
	H) Kommentointi	Yksilötyö	2 h		
5) Mittarit johtamisen välineinä	vk 14	A) BSC-selvitys	Yksilötyö	10 h	Opettaja arvioi oppilaiden selvitykset ja antaa yhteisen palautteen käydystä keskustelusta.
		B) Kommentointi	Yksilötyö	2 h	
	vk 15-16	C) Auto IT-raportti	Ryhmytyö	30 h	Opettaja antaa opiskelijoille linkin tiimien raporttipohjiin.
	vk 16	D) Itsearviointi	Ryhmytyö	10 h	Opettaja antaa ryhmälle palautteen itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista. Opettaja arvioi ryhmän lopullisen version raportista.
		E) Vertaisarviointi & kommentointi	Yksilötyö	10 h	
vk 17	F) Raportin viimeistely	Ryhmytyö	5 h		